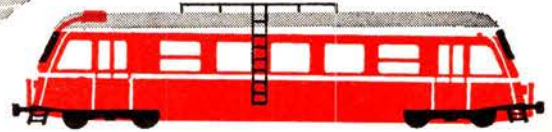
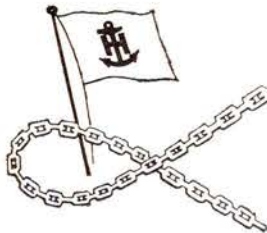

JERNBANE-BLADET

TIDSSKRIFT FOR STATS- OG PRIVATBANEPERSONALET

forøg sikkerheden
om bord...

Raytheon radaranlæg
Raytheon ekkolod
Plath log gyrokompas
Plath selvstyreanlæg
U. S. Naugahyde betækningsmateriale
Strømmen propeller
Strømmen elektrostål

AAGE HEMPEL

SKIBSUDSTYR

Løngangstræde 16 - 1468 København K - Tlf. 12 67 67

v/ „la Tour“ – Randersvej 139 – Århus
Telefon 16 31 01
Benzin – Olieskift – Vask – Smøring
samt stort udvalg i autoudstyr

K F U M Cafeteria

Klostergade 37 - Århus - Tlf. 12 14 16
Selvbetjening - veltillavet mad
Dagens middag og lækkert smørrebrød
til rimelige priser
Benyt vore selskabslokaler

Forkort rejsen med en lommeroman
fra...

Bruunsbro Kiosken

ved P. Pedersen
Bruunsbro 7 – Århus – Tlf. 12 13 22
Aut. tipsforhandler

Stedet for moderne hårpleje – så...

ULLA Salonen

ved Tove Christiansen
Silkeborgvej 144 – Århus – Tlf. 15 84 57
Alt i sidste nye frisurer samt hårtoppe

Vi handler i...

BOKA OST

ved Preben Jensen
Grønnegade 41 – Århus – Tlf. 13 56 74
Altid 1. kl.s vellagrede oste,
til konkurrencedygtige priser

Vi handler i...

» EKKO «

Vin- og Tobaksforretning

ved M. Christensen og G. Laursen
Tamperdalsvej 1 – Århus – Tlf. 16 44 46
Stort udvalg i tobakker – cigarer – piber
Vine og spirituosa – Ekstrafin kaffe

Vi handler i...

MEJERIUDSALGET

ved Jørn Sørensen
Dalgas Avenue 19 – Århus – Tlf. 12 71 42
Alt i 1. kl.s mejeriprodukter
øl og vand
Bestilling på dessert-is modtages

ARA METAL

ved Ejvind Poulsen
Sdr. Allé 23 – Århus – Tlf. 13 27 32
Spec.: metalskilte

Tal først med...

Arbejder Spare- og Lånekassen for Aarhus og Omegn

7 kontorer i Århus-området

Spar moms – gå til

TONY's HERREMAGASIN

Fr. Allé 50 – Århus – Tlf. 13 00 45
Det store udv. i benklæder – skjorter –
strikvarer samt linge til far og søn.
NB! 10 pct. rabat til
jernbanens funktionærer

Tobaksforretningen

ved N. Wenstrup
Skovvejen 48 – Århus – Tlf. 13 22 13
Alt i tobak – vine – spirituosa
Stort udvalg i rygeartikler

Følg Gulf-strømmen til

GULF service

ved K. og E. Lillelund
Harald Jensens Plads – Århus
Tlf. 13 43 31
benzin – olie – vask – smøring
autotilbehør
1. kl.s autoreparationer udføres

CHERI BLOMSTER

Nørre Allé 41 – Århus – Tlf. 12 08 46
Alt indenfor
blomster - dekorationer - buketer - kranser
Vi sender gerne for Dem

Vi mødes i

E-B-M

og BUKSEKÆLDEREN

Østergade 1 – Århus – Tlf. 12 17 77

HARRIS BAGERI

ved Harris Thorsen
Vesterbrogade 22 – Århus – Tlf. 12 35 84
Det lækreste brød og kager
Spec.: prøv vor fødselsdagskringle
Åbent hverdage til kl. 21 – Åbent søndag

LAUs Strikkevarer

Frederiksgade 47 – Århus – Tlf. 13 38 38
Det store udvalg i »Traicel« golfere
og jumbere, strik-kjoler
samt børne-strikvarer
Topkvalitet til billige priser

De kender den på duften!

HAVANNA-MAGASINET

ved Astrup Christensen
Mejlgade 67 – Århus – Tlf. 12 59 69
Cigarer – Tobakker – Vine – Spirituosa
samt stort udvalg i rygeartikler

Vi handler i...

MEJERIUDSALGET

ved A. J. Nielsen
Jerichausgade 3 – Århus – Tlf. 13 47 24
Alt i 1. kl.s mejeriprodukter
samt øl og sodavand

Specialforretning i autoudstyr

» BILEN «

ved Ole Kirk
Jærgergårdsgade 140 – Århus
Tlf. 12 51 13
Vi har et stort udvalg i racerudstyr som:
Dobb. karburatorer – omdrejningstællere
– ure – spejle – lydæmpere m. m.

MEJERIUDSALGET

Niels Juelsgade 58 – Århus
Telefon 16 91 87
Alt i 1. kl.s mejeriprodukter
samt lækkert brød og kager
øl og sodavand
Ny indehaver: Bæk Pedersen

Den elegante frisure er fra damefrisørsalonen »LILLY«

ved Anita Nielsen
Rudolf Wulffsgade 4 – Århus
Alt indenfor moderne hårpleje
Tlf. 14 36 62

E. ANDERSEN

I. Huitfeldtsgade 6 – Århus
Tlf. 16 98 25
Alt i årstidens
frugt – grønt – blomster samt
kolonial – konserver – vine – tobakker
Prøv vor fine kaffe

JERNBANE-BLADET

Ekspedition:
Togfører V. Jonvald - Hvidovrevej 258
2650 Hvidovre
Telefon (01) 78 36 42

Redaktion:
H. E. Rybro (ansvarshavende)
Valby Langgade 223, 1. tv.
2500 Valby
Telefon (01) 30 87 71

Abonnement
16,50 kr. (inkl. moms) årlig
12 numre

Kan bestilles på girokonto 600 82
Jernbane-Bladet - 2650 Hvidovre

Medlem af
Dansk Fagpresseforening
og
International Tidsskriftsfederation
Bladet er tilsluttet Dansk Oplagskontrol
Tryk: Herfølge Bogtrykkeri, Herfølge

NOVEMBER 1968

Dette nummer indeholder:

De store planers land	311
Månedens emner	312
Erindres det	312
Månedens foto	313
I få linier	313
»Vingehjulet« 25 år	314
200.000 billetter	315
Røde kro nye station	318
Privatbane-vandaler	319
Fra fagbogen	319
Privatbanenyt	320
Fodtur efter Odense-Nr. Broby-Fåborg Jb. ...	322
Ang. Fjerritslevbanen	329
Modeljernbane	329
Fotohobby	331
Filatelinyt	335
Fra klubberne	335
Personalia	335
Boghjørnet	335
Bagsiden	338

Næste nummer:
JULENUMMER

Svellestampning med COBRA

1000 COBRA-svellestampere leveret til Deutsches Bundesbahn siden 1960
Desuden bruges omkring 2000 COBRA'er af private entreprenører, idet
Deutsches Bundesbahn kun udfører 30% af vedligeholdelsesarbejdet selv.

KØBENHAVN - ÅRHUS - ODENSE **Atlas Copco**

De har en fordel Nyt tøj på en nem måde

Som tjenestemand handlede man før hos
J. Albertsen i Nørre Farimagsgade.

Efter MESTER DRESS' overtagelse af dette gamle
firma har De nu valget mellem nedennævnte for-
retninger i København og i provinsen, hvor vi
uden formaliteter og **uden udbetaling** åbner Dem
en rentefri tøjkonto.

Vælg selv den butik, der ligger mest bekvemt
for Dem...

MESTER DRESS

København:
Vesterbrogade 99
Valby Langgade 28
Ålborg:
Arhus:
Esbjerg.
Kolding:
Vejle:

Frederiksborggade 44
Amagerbrogade 57
Nørrebrogade 159
Algade 58
Lille Torv 6
Kongensgade 64
Helligkorsgade 7
Torvegade 9

Specialafdelinger for kjoler og damekonfektion:

København:
Amagerbrogade 53
Odense:
Herning:

Frederiksborggade 52
Valby Langgade 28
Kongensgade 17
Østergade 30

Århus

Tandlæge
V. Nellemann Posch
Hvidkløvervej 12 - Århus
ved universitetet
Tlf. 16 23 14
Konsultation efter aftale

KØD, FLÆSK OG PALÆG
så...
SLAGTERFORRETNINGEN
Bissensgade 1 - Århus - Tlf. 12 80 20
1. kl.s kvaliteter
- til den rigtige pris

Stedet for moderne hårpleje...
SALON »RITA«
v/ Lisa Poulsen
Odensegade 37 - Århus - Tlf. 12 86 04
Alt indenfor **sidste** nye frisurer

Skal De i byen og handle -
så lad vognen smøre imens hos
BP SERVICE
& **PARKERINGSANLÆG**
Nørreport 22 - Århus - Tlf. 12 36 12
Benzin - Olieskift - Vask - Smøring
samt alt i autoudstyr...

Vi handler i...
Lundbygsgades Kiosk
ved Gerner Møller
Lundbygsgade 26 - Århus - Tlf. 13 06 85
Aviser - Uge- og månedsblade
samt papirartikler

Hasle Frugt og Grønt
ved K. Nielsen
Viborgvej 143 - Århus - Tlf. 15 61 46
Alt i årstidens frugt og grønt
samt stort udvalg i blomster,
buketter - dekorationer

MEJERIUDSALGET
ved Kjeld Agersbøl
Abildgade 2 - Århus N - Tlf. 16 85 09
Kun 1. kl.s mejeriprodukter
Lækkert brød og kager
Øl og sodavand

Damerne anbefales
Parfumeri »TALLI«
ved Anne Marie Jørgensen
Mejlgade 31 - Århus - Tlf. 12 84 10
Stort udvalg i de førende præparater

Gå til...
SVEWI KILO-RENS
Kongsvang Allé 2 - Århus - Tlf. 14 78 08
Vi renser og håndpresser Deres tøj
fra time til time

Ingen fest eller højtid uden...
TROJKA FOTO
Otto Rudsgade 96 - Århus N.
Tlf. 16 63 08
Alt i selskabs- og børnefotografering
til billigste dagspris

ÅRHUS REFORM-KOST
Mejlgade 67 - Tlf. 12 66 18
Vi fører årstidens biodynamiske
grøntsager samt reformvarer
og Skodsborg produkter

Vi handler i
MEJERIUDSALGET
v/ I. Klausen
Willemoesgade 10 - Århus - Tlf. 16 89 71
Alt i 1. kl. mejeriprodukter - øl og
sodavand samt lækkert brød og kager

Vi handler i
**SJÆLLANDSGADES
BRØDUDSALG**
Sjællandsgade 92A - Århus
Tlf. 12 10 40
1. kl. lækkert brød og kager fra
Park Allé Bageri samt chokolade og
konfekturer. - Best. på dessert-is modt.

Vi handler i...
**NORGESPARKENS
MEJERIUDSALG**
v/ Gunnar Jensen
Norges Allé 4 - Århus - Tlf. 16 97 55
1. kl. mejeriprodukter - øl og vand
Lækkert brød og kager.
Lækker dessert-is

Gælder det **vin - tobak - piber** - så...
P. V. PEDERSENS EFTF.
v/ E. Hansen
Mejlgade 16 - Århus - Tlf. 13 23 32

**ØSTBANEGÅRDENS
RESTAURATION**
God mad og kaffe
Tlf. ÅRHUS (06) 12 71 79

Vi handler i
ØSTBANENS MEJERIUDSALG
ved Bruno Pedersen
Østbanetorvet 7 - Århus - Tlf. 12 53 02
Alt i 1. kl.s mejeriprodukter
samt lækkert brød og kager
Øl og sodavand

John Damms Autolakering
Arresøvej 12 - Risskov - Tlf. 17 83 66
Privat 89 16 53
Repr. og ovnlakering udføres
Tilbud og overslag gives
uden forbindende

MØNT-VASK
Vask når De vil - åbent hele døgnet
også lørdag og søndag
6 kg vask kr. 6,00
inkl. tørring, sæbe og moms
Oddervej 91 - Højbjerg - Tlf. 27 02 34

Viby J.

Stedet for moderne hårpleje, så
Salon »FREDENSVANG«
ved Birgit Jacobsen
Terp Skovvej 82 - Viby J. - Tlf. 14 08 91
Alt indenfor sidste nye frisurer...

Købmand Carlsen
Johs. Nørgaards eftf.
Holme Møllevej 18 - Viby J.
Tlf. 14 38 88
Alt i 1. kl.s kolonial, konserver
vine, spirituousa - Prøv vor fine kaffe

ESSO SERVICECENTER
v/ P. Farsø-Rasmussen
Holme Møllevej - Viby - Tlf. 14 77 67
benzin - olieskift - vask - smøring
samt quick-service
Stort udvalg i autotilbehør

Harlev

SPECIALFORRETNING
FOR HUSHOLDNINGSMASKINER
bedste service - hurtigste betjening
største pris på Deres brugte
den største kontantabat
de bedste afbetalingsbetingelser
Brdr. Johansen
Vestervej 5 - Harlev - Tlf. (18 51 11) 378

De store planers land

November causeri

KOMMISSIONER HAR som regel altid den uvane, at de tal, der fremkommer i betænkningerne, allerede er forældede som følge af tidernes udvikling. De tal, man har fundet frem til, har som oftest ikke været til at regne med. I sommerens løb er der kommet betænkninger bl. a. fra: Udvalget vedrørende Københavns Lufthavn, Saltholm-udvalget og Øresundsgrupperne. Stort set skulle der her være tale om tre områder, der er meget afhængige af hinanden, når de bliver en realitet. Meget tyder på, at der meget snart skal træffes en afgørelse på disse tre områder, navnlig af hensyn til Københavns Lufthavns fremtid. Da der her bliver tale om milliardinvesteringer i årtier fremover, er det uheldigt, at de tre udvalgs konklusioner og synspunkter er vanskelige at sammenholde, da emneområderne har været så vidt forskellige. Alligevel er det en nødvendighed, at de tilrettelægges i afhængighed af hinanden. — Udenlandske luftfartseksperter regner med en betydelig stærkere stigning i passagertallet frem til 1980 end vort luftfartsdirektorats prognose. Samtidig må der også regnes med den stadige stigning i flyenes størrelse, der skulle give færre antal starter og landinger i lufthavnene. Det må være et gode, at trafikminister Ove Guldberg har taget fh. trafikminister Sv. Horn med på råd i lufthavnsspørgsmålet. En endelig beslutning i dette kan nemlig ikke træffes for hurtigt, for det koster at være med i kapløbet om at få an-

del i luftfartens mangeartede indtægter. I det sydlige udland er aktiviteten stor i den henseende, og man ser sikkert fra den side gerne, at diskussionen om en skandinavisk storlufthavn trækkes ud en tid endnu.

BEFORDRING AF passagererne til og fra lufthavnen er fortsat et uløst spørgsmål, siden Folketinget traf beslutning om bygning af tunnelbanen mellem Hovedbanegården og Østerport station, der vil blive alle tiders underskudsforretning. Er det helt glemt, at KS for nogle år siden forlængede linie 28 fra Kongens Nytorv til Østerport station? Den blev hurtigt inddraget igen — af mangel på passagerer. Nylig hørte vi trafikminister Ove Guldberg i TV beklage, at hans forslag om i stedet for at bygge tunnelbane fra Hovedbanegården via Kongens Nytorv til lufthavnen på Amager ikke fandt tilslutning i Folketinget. Det er den slags uheldige folketingsbeslutninger hele landets befolkning skal være med til at betale følgerne af.

TURISMEN HAR tilsyneladende foreløbig kulmineret, eftersom så mange rejsebureauer er kommet i økonomiske vanskeligheder. Kon-

kurrencen bureauerne imellem var blevet for stor. Der blev tilbudt rejser, der gjorde det billigere at tage med på sådanne ture, da man ikke kunne leve så billigt når man blev hjemme. Det var da også pensionister og ældre mennesker uden væsentlig beskæftigelse, rejsebureauerne fik med for at fylde op i flyene. Mange af dem har sikkert kun gjort det en gang, efter at have døjet mange feriesteders ulidelige varme og maveonde af en kost, som ældre menneskers fordøjelsesorganer slet ikke kan tage.

DEN UHÆMMEDE nedlægning af privatbaner begynder at give kommunalfolkene rynker i panden, når de nu mærker, at det var nærmest ansvarsløs beslutning de traf, da de vedtog nedlægning af privatbanerne. Men nu er det for sent at fortryde, for der er ingen mulighed for at retablere en nedlagt privatbane. I bl. a. Bogense og Sønder sø kommuner beklager man sig nu over, at det er helt umuligt at tilføre kommunerne nye industrier, for når interesserede erfarer, at nærmeste jernbanestation er Odense eller Middelfart, har udflytning ingen interesse. Ingen kan benægte, at det er banerne, der gennem de seneste hundrede år har skabt det store antal virksomheder og eksistensmuligheder i stationsbyerne. Det viser sig altså stadig, at uden en jernbane vil ingen tidligere stationsby kunne fortsætte sin udvikling.

-bro.

Restaurant »På fortovet«
og baren på Østerport station
anbefales
POUL GUDMANN

Månedens emner ...

Ny styrelseslov for DSB

Trafikministeren får nu forelagt et forslag om, at Statsbanernes to distriktsledelser nedlægges. Samtidig følger også et forslag om en ændring af styrelsesloven.

Dette fremgik af et forslag om »Den trafikpolitiske og organisatoriske situation ved DSB«, som chefen for personal- og organisationsafdelingen, E. Rolsted Jensen holdt ved den europæiske jernbaneunions sjette kommissionsmøde.

Banernes nuværende organisationsform går tilbage til 1915 og er ikke mere tidssvarende. Et udvalg fra 1967 har afgivet en foreløbig rapport, hvoraf det fremgår, at de to distriktsledelser (København og Århus) med ca. 430 beskæftigede skulle nedlægges. De lokale ledere skulle i stedet have større ansvarsbeføjelser og dels skulle driftsopgaverne overtages af generaldirektoratets forskellige fagafdelinger. Man håber at kunne forkorte kommandovejene betydeligt.

— Næsten ingen af betingelserne for at drive virkelig rentabel jernbane-drift er til stede i Danmark, hed det i en omtale af forholdene for de andre transportformer sammenlignet med den u hensigtsmæssige linieføring af jernbanenettet i dag.

Der er dog tegn til en noget mere rimelig indstilling overfor banerne end tidligere. Der blev for ikke længe siden i Folketinget vedtaget en lov om anlæg og drift af tunnelbaner i København. Det er forudsat, at statsbanerne skal drive disse tunnelbaner. Anlæggene bekostes af staten, men stilles vederlagsfrit til rådighed for statsbanerne, som derfor over driftsbudgettet kun skal afskrive og forrente udgifterne til rullende materiel og senere investeringer til fornyelse og vedligeholdelse af faste anlæg.

Trafikplanlægningsråd

En fælles økonomisk planlægning af statens store trafik investeringer er under dannelselse. Styrelsescheferne har hvert år haft et vist samarbejde, om hvor store beløb, hver styrelse kunne søge på kommende års finanslovsfor-slag. Rådet kommer til at bestå af de-

partementschef Palle Christensen, gdr Skov, gdr Gunnar Pedersen, direktør K. Bang, vejdirektoratet, direktør Hans Jensen, luftfartsdirektoratet, og direktør K. Ottestrøm, vandbygningsdirektoratet.

Dette råd skal afgive indstillinger til trafikministeren om i hvilken rækkefølge og i hvilket tempo, store trafikinvesteringer skal foretages, og rådet skal have et fast sekretariat, der vil få en meget betydende funktion i de kommende års trafikplanlægning.

Trafikministeriet er for tiden ved at udforme det nye råds opbygning sekretariatsmæssigt og ved at definere dets opgaver nøjere.

I rådet vil styrelsescheferne for de store trafikinvesteringsområder nærmest komme til at virke som en slags kollegium, og i de omfang dette kollegium vil kunne enes om fælles oplæg til ministeren, vil det formentlig få stor indflydelse.

Man vil komme til at tage stilling til spørgsmål som lufthavnsinvesteringer, Øresundsbro eller tunnelforbindelse, Storebæltsbro, ny Storestrømsbro, motorvejenes udbygningstakt - den københavnske tunnelbane og nye S-baneforlængelser, telekommunikationsinvesteringer, provinslufthavne, jernbanestationsbyggeri, statshavne og statens forhold til de kommunale havnes udvikelsespolitik.

En afvejning af alle disse milliardinvesteringer imod hinanden er i sit væsen og sidste instans en politisk opgave, men trafikministeren har, før han foretager sin indstilling over for folketinget, ønsket, at sagerne blev gennemdrøftet i et tværgående administrativt organ, hvor hans styrelseschefer er placeret — hver især med hele den tekniske og økonomiske og anden ekspert-hjælp, som de store styrelser råder over, bag sig.

Modernisering af M/F Korsør

Motorfærgen »Korsør«, der med sine 40 år er Storebæltsoverfartens ældste, har under et netop afsluttet værftseftersyn hos Burmeister & Wain fået en fuldstændig modernisering af restaurations- og køkkenlokaliteterne.

Færgen, der hidtil har været benyttet som afløsningsfærge ved godstranspor-

terne, vil i større omfang kunne bruges til passagertransport. Færgen har fået nyt cafeteria under dæk, og den hidtidige spisesalon er blevet omdannet, således at den kan benyttes til blandet servering. Færgerestauranterne indførte for kort tid siden et nyt system, hvorefter der kan serveres varm mad i alle salonerne. Det havde ofte ført til irritation og klager fra passagererne på 1. kl., når de skulle gå til den særlige fællesklasses spisesalon, hvis de ønskede varm mad. De øvrige færger vil efterhånden også blive omdannet med henblik på det nye serveringssystem.

Der leveres nu i stedet for hvide duge en dækkeserviet af papir med påtrykt kort over Storebælt, så de rejsende samtidig med spisningen kan følge med hvor man befinder sig samt vanddybden der. Samtidig serveres enkeltretter på grill-tallerkener, hvilket gør serveringen mere rationel og samtidig tager hensyn til de pladsforhold, der arbejdes under.

Det hele er et eksperiment, der hvis det falder godt ud vil blive almindelig praksis på Storebælts-overfarten i fremtiden.

Maskindepotet i Nyborg

Der er nu truffet aftale om visse rationaliseringer på maskindepotet i Nyborg, samt det derværende hjælpeværksted. Siden 1954 er antallet af depotets mandskab blevet halveret. Der var dengang 90 lokoførere, 40 fyrbødere og 80 værksteds- og remisearbejdere. I de seneste 14 år er denne styrke blevet nedskåret i takt med centraliseringen af maskindepotet i Fredericia i medfør af MY og MX loko, der har slået dampmaskinerne ud. Yderligere reducere af personalet på Nyborg maskindepot vil ske i takt med den normale afgang på grund af alder.

Rationaliseringen foregår i øvrigt stadig overalt inden for DSB. Nedgangen i antal beskæftigede har siden 1964 andraget ca. 2.000, hvorved det nuværende tal er på ca. 25.000, rutebilvæsenet medregnet.

Erindres det ...

For 50 år siden ... november 1918

I lang tid har der fundet store tyverier sted på jernbanerne landet over,

hvilket har været meget ubehageligt for banerne og personalet.

Et stort antal lukkede godsvogne tilhørende de belgiske jernbaner har siden krigsudbruddet været benyttet af statsbanerne. Nu har man fra Belgien fået anmodning om at sende vognene hjem. Af denne årsag vil mangelen på godsvogne blive endnu større.

Da toget fra Nærum den 14., medførende 15 godsvogne og 1 personvogn, kørte ind på Brede st., kørte det, grundet forkert sporskifte, ind på et sidespor, hvor der holdt en række godsvogne, hvorved fire godsvogne væltede af sporet og ned ad skråningen og tørnede mod klædefabrikens kulkure. Togets loko blev meget stærkt beskadiget, men personalet slap uden kvæstelser, idet det lykkedes dem at springe fra maskinen lige inden påkørslen skete. Men den materielle skade er meget betydelig.

For 25 år siden . . . november 1943

Da Storebæltsfærgen »Sjælland« den 3. kl. 14.55 var på vej til Korsør med ca. 600 rejsende indtraf der to mindre eksplosioner i færgens agterende. Her ved sårede flere rejsende, men der opstod ikke panik. Efter ankomsten til Korsør gik mandskab fra Falck og brandvæsenet i gang med slukningsarbejdet. Under dette skete en voldsom bombeeksplosion, hvorved tre af redningsmændene blev dræbt og flere såredes. I alt krævede ulykken tre dræbte og 18 sårede. Færgen blev slæbt uden for havnen og udbændte totalt. Regelmæssig trafik over bæltet er aflyst.

Som følge af sabotagehandlingerne skal alle rejsende visiteres og al håndbagage undersøges af politiet, forinden

Månedens foto

Moderne landevejs-loko. Foto: Kurt Weiss

Statsbanepersonalet ved Rødby Færgemente, da de så dette loko, at man var udsat for unfair konkurrence. Helt galt er det ikke. Landevejstrafikken er længe vokset på bekostning af jernbanetrafikken, og hvad skal man så mene, når også loko begynder at kom-

me ad landevejen? For det her holder nemlig på parkeringspladsen ved Rødby Færgemente, klar til at køre om bord på vej sydover. Det er et italiensk chokoladefirma, der på denne utraditionelle måde har gjort reklame i Skandinavien.

man kan blive befordret over Storebælt. Pakker må ikke medføres.

Togfører ved Sydfynske Jernbaner Lars Rasmussen, Nyborg, der blev såret den 29. august under krigshandlingerne i Nyborg er den 8. død af sine sår, 65 år gammel.

Statsbanerne har i afvigte regnskabsår måttet betale 1.343.000 kr. i erstatning for stjålet gods.

Thisted-Fjerritslevbanen har i det nu afsluttede regnskabsår haft et overskud på 228.894 kr.

I få linier

Viadukten i Brande, der er bygget i 1913, skal nu bygges om med en bredde på 12 meter og fri gennemkørselshøjde på 4,20 meter.

Et længe næret ønske er opfyldt på Viborg station, hvor der i forhallen er opstillet en modelbane med sædvanligt formål: at gavne og fornøje.

Bramminge station har haft besøg af en engelsk jernbanevogn, der havde en

To oaser på Københavns Hovedbanegård

Hovedbanegårdens
Restaurant

KØBENHAVN

TLF. 14 12 32

F. L. Viltoft

Nyt fra hele verden

Journaler
Kulturfilm
Musikfilm
Farcer
Tegnefilm

— vi har cinemascope

11 35 40

Ferie- og udflugtssteder

Stedet, hvor rejsende mødes . . .

Kystvejen – Århus – Tlf. (06) 12 23 00
Hyggelige, nymonterede værelser
til rimelige priser

Tag ud på . . .

TRE SMÅ KINESERE

Kaj Munksvej 1 – Århus
Tlf. (06) 14 35 91

Orientalisk, fransk og jysk spiserestaurant
Selskaber modtages
Inger og Vagn Dahlstrøm

Lad udflugten gå til . . .

Restaurant »Skovbakken«

Odder – Telefon (06) 54 06 18

. . . et 1. kl.s madsted

Vi dækker op indtil 200 kuverter
Elly og Erling Jensen

WINDSOR BAR

Gravene 25 – Viborg – Tlf. 1814

EN GOD KOP KAFFE

SAMT LÆKKERT SMØRREBRØD

CORNER Cafeteria

Kaserneboulevarden 35 – Århus

Veltillavede varme retter

samt lækkert smørrebrød og kaffe

til rimelige priser

TELEFON 12 42 45

Åbent fra kl. 7–23 . Søndag lukket

RIO Cafeteria

Nørregade 19 – Skive – Tlf. 1571

veltillavede varme retter

lækkert smørrebrød samt kaffe

Prøv vore grill-kyllinger og pommes-frites

Stedet, hvor man spiser godt –
og til rimelige priser . . .

DEN SKÆVE KRO

E. Lyster Poulsen

Ebeltoft – Tlf. (06) 34 18 38

Vi dækker op indtil 45 kuverter

1. kl.s spisested –
til populære priser . . .

Restaurant »MULEPOSEN«

Nørremarken (ved Rideskolen) – Vejle

– er ikke kun for ryttere –

Selskaber indtil 60 couv. modtages

Ny leder: K. P. Nørgaard – Tlf. 82 86 79

speciel opbygning af undervognen, der giver en særdeles fin affjedring. Vognen havde et flademål på 55 kvadratmeter mod vore vognes sædvanlige 30 kvadratmeter. Den skulle afhente møbler fra Bramminge til England.

På banegårdspladsen foran den nye station i Brønderslev, skal der opstilles en skulptur, »Havørnen«. DSBs planteskole i Langå er ved at planere et anlæg, der udformes som et stykke vildmosenatur med »Havørnen« som centrum.

Fremsyn i trafikens udvikling har så ofte været efterlyst. Ved bygning af en ny jernbaneviadukt i Dall ved Ålborg har viadukten fået så stor højde, at der er plads til evt. el-køreledninger.

DSB har tre geotekniske borehold ude på hovedstrækningerne for at kortlægge de farlige steder, hvor der kan blive tale om udskridninger på banelegemet.

Ibrugtagningen af el-tog med tyve minutters drift på strækningen Holte-

Hillerød har givet en stigning i passagertallet på ikke mindre end 41 pct., hvilket giver 5.500 flere rejsende pr. dag!

Den i Jernbane-Bladet nr. 8/1965 omtalte »hastesag« angående sporforlægning og kurveudretning mellem Løsnings og Horsens har nu en mulighed for at komme til udførelse.

Et pakhusudvalg, der skal udarbejde forslag vedrørende nye pakhusbygninger på Århus godsbanegård, vil i nær fremtid afgive betænkning.

Anlægget af den jyske motorvej til Kruså vil kræve anlæg af 300 broer.

Modelbaneanlægget på Hadsten station, der blev foråret byen ved strækningens 100-års jubilæum for syv år siden, har gentagne gange været udsat for hærværk og indbrud. Hidtil har det været de billigere vogne, der har været fjernet, men sidst var det to MY-loko, der var stjålet.

I anledning af . . .

»Vingehjulet« 25 år

Den 10. oktober var det 25 år siden DSB påbegyndte udsendelsen af etatsens blad »Vingehjulet«. I anledning af jubilæet har bladet ændret lidt ved dets »hoved«, der ellers har holdt sig uændret siden starten, idet det har fået et bånd i den nye S-togs-farve, samt tre-spaltet indhold.

Bladet startede med en redaktion bestående af nogle af de mest aldersstegne inden for DSBs ledelse, og resultatet heraf udeblev da heller ikke, idet der fra alle sider lød megen kritik af bladets redaktion som propagandablade. Sådan et elendigt blad, hed det bl. a. i kritikken gennem bladets første leveår.

Skiftende redaktioner har efterhånden ført bladet frem til den absolut høje standard det har nu ved jubilæet, en standard der helt og fuldt dækker bladets fornemste opgave, at være et bindeled mellem DSBs ledelse og etatsens personale, samt måske i endnu højere grad et talerør til landets presse og derigennem videre til banernes

publikum, om hvilke goder og nyheder DSB har at bringe banernes kunder.

Alligevel en lille kritik af bladet i dag. Det var så absolut en god idé, da redaktionen i august i fjor anbragte Personalia på de grønne upaginerede midtersider. Derimod var det en meget dårlig idé, da man samtidig udelukkende gik over til at bruge stationsforkortelser i rubrikken: tjenestested. For såvel presse som publikum er disse forkortelser det rene volapyk, og ud over deres nærmeste lokale tjenesteområde er der heller ikke mange af personalet, der er klar over, hvad disse forkortelser gælder for. Hvorfor nu dette fedteri? Når der er så rigelig plads i rubrikken: tjenestested, til at skrive tjenestestedet ved dets rette navn. Det er vel ikke meningen, at Vingehjulets læsere skal anskaffe sig togplan I som ordbog for at kunne få udbytte af at læse de grønne sider.

Ellers vor hjerteligste lykønskning med jubilæet!

-bro.

200.000 gamle togbilletter

En enestående samling

Frimærkehandler P. Thomassen

En togbillet er et brunt stykke pap, der giver ihændeberen ret til at benytte toget over en given strækning. Undervejs bliver den ved hjælp af en dertil indrettet tang forsynet med et antal huller af varierende facon, hvorefter den kan bortkastes som værdiløs. Det synes at være helt elementært.

Imidlertid er der nogle, der gennem tiderne har fundet, at det kunne være meget fornøjeligt at gemme det lille stykke pap. Og det er frimærkehandler

og sekretær i Dansk Jernbane-Klub *Peer Thomassen*, Hellerup, glad for. I en specialbygget kommode finder man ordnet i række og geled en samling jernbanebilletter, der er helt enestående i Danmark. Flere end 200.000 indeholder den. De fleste er danske — og de er allesammen forskellige.

Uden at vide det, lagde en rar togmand for mere end 40 år siden grunden til denne samling, der hævet over enhver sammenligning er den største herhjemme.

— Det var en sommerdag i 1927, da en motorfører i Dragør forærede mig en håndfuld billetter, fortæller P. Thomassen. Jeg tænkte ikke så meget over det dengang, men syntes dog, at det var meget sjovt at gemme billetterne. Først mange år efter begyndte jeg for alvor at samle.

Efterhånden har jeg fået billetter fra samtlige danske jernbanestrækninger — undtagen fra de forlængst nedlagte Åbenrå Amts Jernbaner, de smalsporede lokalbaner, som Danmark fik med i købet ved genforeningen i 1920.

Til de danske billetter, der omfatter langt den overvejende del af samlingen, kommer en mindre samling af udenlandske, bl. a. har jeg med sørgelig relevans til den storpolitiske situation en billet fra Hanoi til Dong-Dang.

Men det er de danske billetter, jeg koncentrerer mig om, og selv om der ved en overfladisk betragtning ikke er stor forskel på billetterne — bortset fra stationsnavne og pris — er der, når man beskæftiger sig lidt mere med sagen, lige så mange spændende varianter, som når det drejer sig om frimærker.

Til alt held har togbilletterne dog ingen takker...!

Ferie- og udflugtssteder

Hotellet i skønne og rolige omgivelser...
HOTEL TRE EGE
Brabrand - Tlf. Århus (06) 26 10 00

Bo og spis på...
HOTEL ATLANTIC
Europaplads - Århus - Tlf. (06) 13 11 11
vis a vis Søbanegården

CAFETERIA VEST-BAR
Vestebrogade 36 - Århus - Tlf. 13 16 37
(vis a vis »Den gamle by«)
God daglig middag - lækker smørrebrød
samt frisklavet kaffe - rimelige priser
Ny vært: SVEND JOHANSEN

Spis på...
KFUMS CAFETERIA
Gothersgade 30 - Fredericia
Tlf. 2 04 66
God daglig middag
samt lækker smørrebrød og kaffe

Lad udflugten gå til...
GALTEN HOTEL
Tlf. 18 44 11 nr. 18
Et 1. kl. madsted
nyrestaurerede lokaler
Ny vært: ALLAN KNUDSEN

Lad turen gå til...
SKOVBY KRO
Skovby pr. Galten - Tlf. (18 44 11) 425
... et 1. kl. madsted
Hver søndag den store kolde buffet

Spis på...
**LANDMANDSHOTELLET
og CAFETERIA**
Adelgade - Skanderborg - Tlf. 52 00 77
Hurtig betjening - Fin parkering
Vi dækker op indtil 40 couv.

Storebæltsoverfartens Restaurationer
og

Restaurant »Halsskov-Perlen«

Werner Schwartzlose

Færgegården: Telf. Korsør (03) 57 06 19
efter kl. 17: 57 10 35

Halsskov-Perlen: Telf. Korsør (03) 57 10 35

»De Danske Østersøfærger«

DSB

Restaurationer

GEDSER

RØDBY FÆRGE

DSB Restauration »Færgetroen«,
Rødby Færge

Ferie- og udflugtssteder

Man spiser godt på . . .

RESA Cafeteria

Østergade 33 – Hjørring
Tlf. 1961

Missionshotellet ANSGAR

Prinsensgade 14-16 . Ålborg
Telefon (08) 13 37 33
God mad – gode værelser

Pension KILDEGAARD

GAMMELDAGS JUL PÅ LANDET
hos Jytte og Erik Steffensen
Telefon (03 307) Tisvildeleje 153
3220 Tisvildeleje

Man bor og spiser godt på . . .

MISSIONSHOTELLET

Slotsgade 5 – Hillerød
Telefon (03) 26 01 89 og (03) 26 21 95
Hyggelige selskabslokaler

Grenå

SPAREKASSEN

for Grenaa og Omegn

Kontortid: 9-12 og 14-16.30

fredag tillige 18.30-20.00

Lørdag lukket

TELEFON 32 14 44

Vi handler med forædel i

ESCA Selvbetjening

Søndenå – Grenå – Tlf. 32 05 88

Alt i 1. kl.s kolonialvarer

Husk de fine parkeringsmuligheder

Ebeltoft

En god forbindelse

EBELTOFT SPAREKASSE

er med overalt

JERNBANEGADE – TLF. 34 17 11

Gør Deres indkøb hos
vore annoncører

Ældste billet

Min ældste billet er fra før 1860 — altså fra de danske baners barndom, og det er i øvrigt interessante og fornøjelige ting, de gamle billetter fortæller. Bl. a. ser man, at det på Københavns Personbanegård kostede 90 øre at gøre vådt på sædet. Det var i 1911, og det må åbenbart have været en hyppig forseelse, for DSB havde ladet trykke særlige billetter for tilsmudsning af inventaret.

Heldigvis holder langt de fleste jernbaneselskabers billetter samme format, men blandt de få steder, hvor man i denne henseende ikke har fulgt trop og har gjort sig ud til bens, er Bornholm og Nordamerika.

De største billetter har været benyttet i de bornholmske tog. Alle stationerne stod på dem, og der var den gang mange, så billetten måtte med sine 30 cm i længden blive ret uhåndterlige.

At billetterne i resten af verden er blevet så ens som tilfældet er, kan man takke en smart englænder, Edmonson, for. Det er »hans« billetter, der siden 1828 har fundet anvendelse på alle kontinenter — undtagen altså det nordamerikanske.

Tyskerne har altid været kendt for at være praktiske folk, og det var da også dem, der opfandt den meget forenkledede og forenklede billettype, som vi overtog på de sønderjyske amtsbaner.

På samme billet stod samtlige stationer trykt i prisrækkefølge. Billetten blev så på stationen klippet af under den station, hvortil den gjaldt, hvorefter den nederste del kunne gå i stationens kasse som bilag, mens den rejsende beholdt resten.

Billetter i sækkevis

Frimærkehandler og billetsamler P. Thomassen er kommet i besiddelse af de enorme antal billetter på højst forskellig vis. Nogle har han fået hos bærnerne, hvor billetterne blev indsamlet i togene, de fleste steder til omkring 1956. Men ad mange andre veje er billetterne kommet til den store reol i lejligheden på Emmasvej.

— Det var ikke så få billetter, der slap gennem indsamlingen i togene, og det er mange tusinde, jeg har samlet op fra gader og veje — ofte til grin for et større publikum. Men af og til fandt man sammen med billetten også andet spændende og i »menigmands« øjne værdifuldt — og så var det mig, der lo.

Nu ligger billetterne og flyder alle vegne, og hos de nedlagte privatbaner er det ofte lykkedes mig at købe hele billetbeholdningen, når driften ophørte. Af og til kostede transporten hjem adskilligt mere end billetterne.

Jeg har ofte fået billetter i sækkevis, og når der så kom flere ad gangen, blev der noget at sortere. Der kunne være et halvt hundrede tusinde billetter i en sådan sæk.

I sin helhed er samlingen i Hellerup af uvurderlig trafikhistorisk betydning. Den fortæller de tørre kendsgerninger om jernbanetrafikkens udvikling, giver oplysninger om udviklingen på mange andre områder, afslører egnshistoriske detaljer.

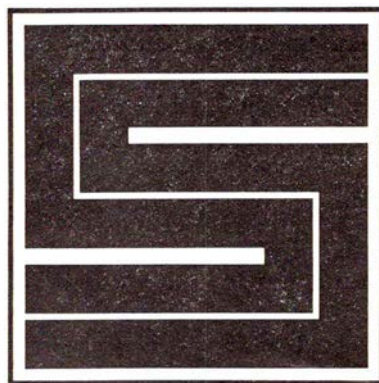
Bl. a. ser man togrejser kombineret med alt muligt andet: biograf, bade i Midtjylland, kabaret i Dragør, dagvogne og rundrejser i Nordsjælland.

Men også menneskeligt stof kan de små brune papbrikker fortælle. Således skal der ikke megen fantasi til for at se, hvad der lå bag de såkaldte roearbejderbilletter. Det var særlige billet-

13

Sig ja til
lønkonto
i den moderne
sparekasse

Sparekassen
Sjælland

135 SPAREKASSEKONTORER PÅ SJÆLLAND

ter fra Gedser og Vamdrup til de fjerneste steder i Østeuropa. En billet til byer på den daværende grænse mellem Rusland og Polen kostede således 16 kr. — enkelt på 4. klasse.

Gennem et helt år måtte de polske arbejders arbejdsgivere tilbageholde løn for, at der kunne blive penge til denne rejse, og det var ikke usædvanligt, at en stakkels roearbejderske derefter måtte vandre hele vejen tilbage til Warnemünde.

En lidt anden baggrund og knap så dystre har en anden billig billettype, der findes i Thomassens samling: *10 øres-billetten på Gribskovbanen*. For denne pris kunne man rejse »en station«, og det er kun et par år siden, at den sidste af disse billetter forsvandt fra skabene. De var dog klogeligt stemplet »forhøjet« — billetterne var nemlig trykt i 1916, og prisen var i mellemtiden blevet 1,50 kr.

Fire øre pr. kilo

Billetterne fortæller også, at det i tidens løb er blevet billigere at køre i tog, hvis man regner ikke med kroner og ører, men med arbejdstid.

For 60 år siden fik en arbejdsmand to kroner om dagen — hvis han altså havde ordentligt arbejde. For de penge kunne han rejse fra København til Sorø. I dag strækker en almindelig dagløn til en rejse til Ålborg.

— Der er, fortæller Peer Thomassen, ikke så få billetsamlere i landet, og for at yde dem den bedst mulige service, opretter Dansk Jernbane-Klub nu en særlig billetsamlerservice, hvor man vil kunne erhverve billetter fra de fleste baner. Dansk Jernbane-Klub har i øvrigt eksporteret billetter i kilovis — så stor er interessen i udlandet...

— Hvor meget vil De vurdere Deres samling til?

— Til fire øre kiloet. — Plus samlerverdien, naturligvis, og den kan ikke gøres op... Jernbanebilletter har lige så mange spændende særheder som frimærker.

ol.

Juridiske konsulenter

HELGE KNUB

Landsretssagfører

Søndergade 10-12 - Århus C

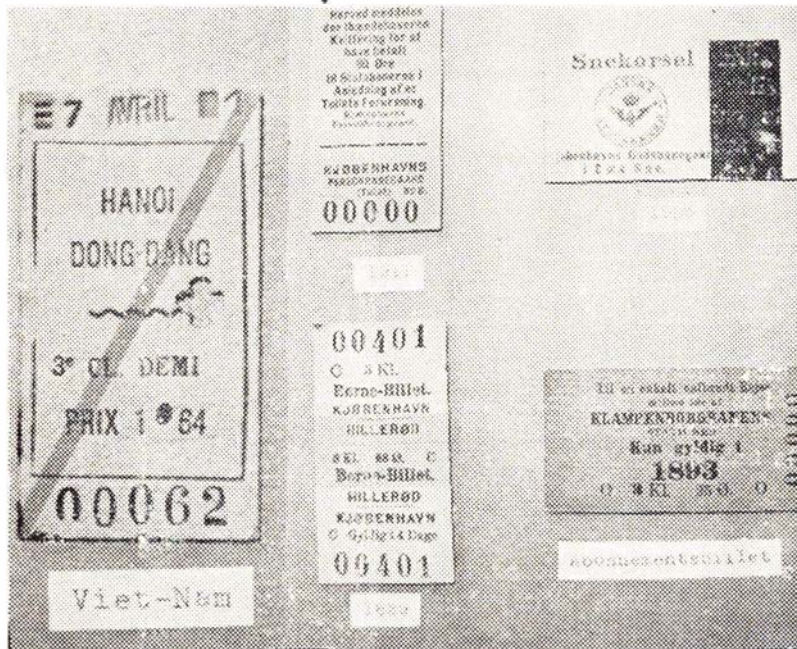
Tlf. (06) 13 01 00

Advokat

Per Bendtsen

Stationsvej 4 - 7500 Holstebro

Telefon (07) 42 48 11

Med trist relevans til dagens situation (til venstre) en enkeltbillet fra Hanoi til Dong-Dang i Norvietnam. I midten to ældre danske billetter — en bøde-billet fra 1911 for forurening af toiletterne på Københavns Personbanegård og en barnebillet København-Hillerød fra 1889. Til højre ses to mere specielle billettyper — en billet for snekørsel fra 1920, og en abonnementsbillet fra 1893 gældende til Klampenborgbanen.

Jernbanekioskerne

betjener Dem gerne med

Tobak - cigarer - cigaretter

Film og kuglepenne

Dag- og ugeblade

Rejselekture

Til konfirmationerne,

anbefales kioskerens store udvalg i telegrammer fra de førende kunstforlag

Venlig hilsen

Bladhandler-Forbundet
i Danmark

Alt i tandteknik

Reparationer . Omstillinger og underføringer

Martinus Schmidt

Mariendalsvej 12c - FA. 880

Banegårdsrestaurationsen

LYNGBY

O. H. Pfeiffer

Esbjerg

Esbjerg og Omegns Sparekasse

Esbjerg
Altid GO GANG i ure fra . . .
Alfred Pallesens Eftf.
ved O. Jørgensen
Kronprinsensgade 11 – Esbjerg
Tlf. 2 28 56
Stort udvalg i kvalitetsure
Reparationer udføres fagmæssigt

MEJERIUDSALGET

ved A. Mackeprang
Gregersens Allé 1 – Esbjerg – Tlf. 2 72 65
Alt i 1. kl.s mejeriprodukter
samt lækkert brød og kager
Bestilling på dessert-is modtages

KOLONIAL – VIN – KONSERVERS
så . . .

Andreas Christensen
Strandby Kirkevej 88 – Esbjerg
Telefon 2 89 33
Prøv vor fine kaffe

Forkort rejsen med en lommeroman
JERNE KIOSKEN
ved Helge Jensen
Skolebakken 130 – Esbjerg – Tlf. 2 30 91
Aviser – uge- og månedsblade

Kolding

Tøndervejs Brøudsalg

ved Inger M. Sørensen
Tøndervej 60 – Kolding – Tlf. 2 02 75
1. kl.s lækkert brød og kager
samt chokolade og konfektur
Bestilling på dessertis modtages

Vi handler i . . .

Konrad Jørgensens Kiosk
ved Leo Lausen (ny indehaver)
Kolding – Tlf. 2 25 41
Aviser – uge- og månedsblade
samt stort udvalg i billigbøger

*Gør Deres indkøb hos
vore annoncører*

RØDEKRO NY STATION

Ny station til venstre, den gamle til højre

*Med piber og trommer og
smældende flag
vor nye station vi indvier i dag.»*

Dette var hovedtemaet i en til dagen og lejligheden forfattet sang, og der var piber og trommer og smældende flag.

Det første sørgede Padborg jernbanerkester for, det sidste var altovervejende kommunens opgave.

Der var festdag, festrus og realistisk glæde i Risc kommune, der på udmærket vis magtede opgaven at beværte og belære — eller omvendt.

Efter et — om man så må sige — hævdvundet program mødtes gæsterne, rundt 100 i tal, i den gamle hovedbygningstrange lokaliteter. Ad en plankeovergang, der — Niels Ebbesens Randers-udtog lig — brødes op bag skaren, til ny perron 2 og derfra via perronundergangen til forhallen i den nye hovedbygning. En kæmpemæssig forhal, målt med den gamle stations alen!

De tre inviterede ministre glimrede ved deres fravær, men rigt repræsenteret var en lang række statslige og civile myndigheder.

Pæne og velmente ord, vin, kransekage og rygelse, derefter flagceremoni på forpladsen. Et nyt flag på en ny flagstang over en ny banegård.

Rundtur for at bese nye ydre bastio-

ner og så angreb på de kulinariske bastioner.

Så var — eller blev — som stationens chef udtrykte det: »Det manglende led i kæden af nye stationer indføjjet, betegnelsen jernbanemæssigt u-land ikke mere anvendelig.«

Et kvikt initiativ havde under bevrættningen stængt den gamle station og beskiltet denne: »Vi er flyttet til nye og bedre lokaler.«

De tekniske arbejder, ja, de har været mange og lange — på grund af relativt tæt toggang ofte også trange.

Hele sporarealet er hævet ganske væsentligt, idet Vestergade, der tidligere krydsede banen i niveau, samtidig er ført under sporene, hvilket igen bl.a. har medført, at anlæg af en perrontunnel i gulvhøjde har været muligt.

Oprindeligt var det et håb, at indvielse kunne have fundet sted i forbindelse med Åbenråbanens 100-års jubilæum den 12. september 1968, men denne begivenhed viste sig egentlig fuldt bæredygtig i sig selv. Det blev — kan man vist godt sige — en uforglemmelig dag.

Også banegårdsindvielsen blev uforglemmelig, og skulle mindet blegne, så står det murfaste der, det murfaste m. m., der synes at være et særdeles veludført og gedigent stykke arbejde.

Klageprotokollen

Privatbane-vandaler

En mand fra en af jernbaneklubberne, som af forståelige årsager vil være anonym, siger, at han har været med til nedlæggelsen af mange privatbaner, men han har aldrig oplevet noget lignende som på Bornholm, da DBJ kørte de sidste ture på den smalsporede bane, og det var ikke blot tilrejsende jernbaneentusiaster, som lod souvenirbegæret løbe af med sig!

Mange ting, som burde være indsamlet til Bornholms Museum, er gået tabt.

Den fremmede jernbaneklub-mand fortæller om sine oplevelser, at han forbløffedes over at se folk med skrue-trækkere vælte sig ind over andre passagerer for at sikre sig noget af vognenes inventar. En mor og søn forsøgte at skrue et klapbord af, men måtte give op, da de sidste skruer ikke ville give sig. Til gengæld skruede de så alle håndtagene på bænkenes ryglæn af og tog både dem og askebægrene!

Midt under kørslen opdagede motorvognens personale, at selv oliesprøjten til maskinen var forsvundet.

Men det var som sagt ikke bornholmerne alene, der deltog i souvenirjagten. Da sidste »dampertog« nåede frem til Rønne H, kunne man se mange fremmede, øjensynligt unge jernbaneklub-folk, gå til båden med lange pakker i avispapir, givetvis skilte og lignende fra stationer og tog.

Andre rejsende kan fortælle, at de også så alt det der kunne skrues eller brækkes af, forsvinde fra togene, ja, endog de store metalbogstaver M på motorvognene med tilhørende nummer-tal. Og både skilte og låse fjernedes fra toiletterne, så de ikke kunne benyttes.

Da sidste tog kom ind på Rønne H, gik stationsforstanderen langs toget og spurgte: Hvem har i morges været inde på kontoret og fjerne banens stempler? Ingen meldte sig!

Fra dagbogen

Thisted den 1. okt. Ved 12-tiden afspores et MX-loko under rangering på Thisted-Fjerritslev banens område. Hjælpe-mandskab fra Struer fik atter maskinen på spor så normal trafik kunne genoptages kl. 20. To tog på TFJ måtte erstattes med rutebiler.

Ringsted den. 2. okt. På grund af ond-artet hærværk i ventesalen for ikke rygere, har man set sig nødsaget til at lukke for denne. Der er bl. a. skåret flænger i en sofa og forleden var der tændt et papirbål i stationens forhal.

Ringsted den 3. okt. En knallertkører kørte ved 17.15-tiden gennem bommen for Tingvej-overskæringen. Ved påkørslen blev han skubbet af knallerten, og medens denne blev slæbt med af toget, slap knallertkøreren med et sår i baghovedet.

Holte den 9. okt. En 40-årig ekstraarbejder, F. S. Christensen, Allerød, blev tidligt i morges dræbt af et arbejdstog mellem Virum og Holte, da dette passerede nabosporet.

Holbæk den 10. okt. Under rangering på stationen i formiddag afsporedes to godsvogne. DSBs store kran satte på kort tid de to vogne på spor igen.

Hellerup den 11. okt. En ballastrense-maskine sprængte i nat et kabel for signalsystemet mellem Hellerup og Gentofte. Nogle af morgenens første ekstra tog måtte aflyses, men kl. 7.15 havde man fået det midlertidig i orden.

Masnedø den 15. okt. Under indsejling til benzinhavnen på Masnedø blev et nyt DSB kabel beskadiget. Til trods for at kablet vejer 30 tons, har skibet trukket det så meget ud af kurs, at det er blevet 20 meter kortere på Falster-siden. Det blev nedlagt den

- også Deres flamme

BRABRAND

Telefon (06) 26 04 00

Logstor - Vejen - Odense - Næstved

København

BANEGÅRDSKIOSKEN SKOVLUNDE

Alle dag- og ugeblade - bøger
chokolade - drops - tobak

WILLY BENTZEN Murerservice

Strandvejen 621 - Tlf. Belløvue 129
Udfører arbejder for DSB

C. STEINMETZ & SØN

Blikkenslageri - sanitet - skiffer
bygningsarbejde
Udfører arbejder for DSB
Lindegårdsvej 37 - Charlottenlund
Tlf. Ordrup 704

Averter i Jernbane-Bladet

B & T

***
damm®
radio
***

ALBERTSLUND
64 70 88
Service: 64 79 52

9. okt. og skibet var ikke bekendt med det nye kabels placering.

Karup den 16. okt. En varebil blev i dag påkørt af toget på en overskæring mellem Karup og Frederiks. Da føreren for sent opdagede toget, valgte han at give bilen gas, med det resultat, at han slap uskadt, og der kun skete materiel skade på bilen.

Korsør den 16. okt. En 73-årig mand blev ved 16.30-tiden alvorlig kvæstet under et rangerloko på Caspar Brands Plads. Ulykken er gådefuld, fordi ingen af rangerpersonalet havde bemærket noget, før en tililende slog alarm. Alle advarselstavler var på plads.

Rødby Færge den 16. okt. Efter at den nye færge »Danmark« gentagne gange har haft maskinskader, blev det besluttet at indsætte færgen »Knudshoved« for at reparationen på »Danmark« kunne blive bragt i orden. Det viste sig at være en regulator i hovedmaskinen, hvortil der måtte rekvireres eksperthjælp. Da man kun har to færgelejer i Rødby Færge, måtte færgen sejle til Puttgården på en maskine for at komme ind i derværende tredje færgeleje.

Hellerup den 16. okt. Ved 2-tiden udbrød der ild i et specialtog, der foretager udveksling af skinner. Branden medførte, at arbejdstoget ikke kunne køre og først efter kl. 7 fik man slæbt det ind på et sidespor i Charlottenlund.

Sønderborg den 19. okt. I nat sendte jordskred et godstog i en afgrund på 12 m dybde i nærheden af Sønderborg station. Af togets 32 vogne blev 10 afsporet, men ingen mennesker kom noget til. Trafikken mellem Gråsten og Sønderborg blev derved afbrudt.

Alborg den 19. okt. Et rangertræk med ca. 20 vogne kørte i formiddag mod stopbommen ved Jyllandsgade, bommen blev derved sprængt og en elmast bøjede sig ind over gaden.

Tåstrup den 20. okt. Dækslet til en sporskiftemotor sprang i aften af og forårsagede en kortslutning i motoren, hvorved forbindelsen til alle sporskifter og signaler blev afbrudt. Stationen fjernstyres normalt fra Roskilde, men der måtte derefter sættes manuel betjening på hele sikringsanlægget. Der opstod derved betydelige togforsinkelser resten af aftenen.

Hjulby den 22. okt. Lyntog »Vestjyden« måtte i aften standse mellem Hjulby og Nyborg efter at være kørt gennem en række opstablede sten på sporet. Efter at hjulene var undersøgt for alvorlige skader, fortsatte toget.

Alborg den 24. okt. Alborg og Nørresundbys borgmestre mødtes i dag fra hver sin side som de første, der passerede den nye tunnel under Limfjorden. Det konstateredes, at tunnelen var både gangbar og vandtæt i hele sin længde. Indvielsen finder sted den 6. maj næste år.

Frederikshavn den 27. okt. En 42-årig kok, der var forhyret på et tankskib i Frederikshavn havn, blev i nat påkørt og dræbt af et tog på en overskæring i nærheden af Frederikshavn, hvor han var krøbet under bommen.

Drivatbanenyt

GDS. Helsing den 7. okt. En lastbil med påhængsvogn kørte ved 10.30-tiden gennem de sænkede bomme på Helsingevej-overskæringen. Ved den kraftige opbremsning væltede lastbilen om på siden, men den blev ikke ramt af toget.

HTJ. Kulby den 11. okt. Ved 5.30-tiden påkørte skinnebussen et par køer, der var kommet op i sporet. Den ene ko blev dræbt på stedet, da den kom ind under skinnebussen, der afsporede. Ved middagstid var trafikken atter normal.

LJ. Holeby den 14. okt. En 4-årig dreng løb ved 15-tiden ud foran motorvognen, da denne passerede Østervej i Holeby. Han var næsten sluppet over, men blev ramt i hovedet af et trinbræt.

LJ. Rødby den 15. okt. En personbil kolliderede i dag med et godstog på Ringsebøllevej-overskæringen i Rødby. Bilen ødelagdes, mens føreren af den ikke kom noget til.

AP. Fjerritslev den 28. okt. Under rangering med en skinnebus kørte den som følge af forkert sporskifte mod en godsvogn der holdt ved pakhuset. Ved uheldet fik togfører T. A. Christensen, Fjerritslev, tre fingre læderet. Der skete større skade på såvel skinnebus som godsvogn.

Nærumbanen

Banens driftunderskud var for 1967 —68 469.467 kr. mod 296.695 kr. året før. Der ventes naturligvis en bedring i banens økonomi efter anskaffelsen af de nye lynetter. Der var ellers godt med overraskelser efter deres indtog på banen. Da de skulle i remise viste det sig, at de var 10 cm for høje, og man måtte straks i gang med at sænke sporene i og ved remisen. Også fodtrinene til vognene var det galt med, idet de sad 4 cm for højt, og så manglede der håndbøjler til brug navnlig ved indstigning i toget. Banen regner med at vognfabrikken i Uerdingen i Tyskland må betale banens udgifter i anledning af de forkerte mål, der ikke var i overensstemmelse med de godkendte tegninger.

Hads-Ning Herreders Jernbane

Her havde man et forbedret regnskab, der med et underskud på 518.000 kr. mod 588.128 kr. året før, viste et mindre underskud på ca. 70.000 kr. Ministeriet har godkendt, at HHJ bliver eneejer af Odder station med spor og arealer mod en godtgørelse til HOJ i likv. på 275.000 kr., der afvikles over en fem års periode. Det afsluttede driftsår havde været godt for banens rutebildrift. Persontrafikken pr. bane var nedadgående, mens der var stigning i godstrafikken som følge af lukningen af HOJ, hvorefter gods til Odder befordres over Århus.

Vemb-Lemvig-Thyborøn Jernbane

Underskudet var her steget med kr. 151.000 til kr. 1.037.877 mod kr. 886.149 i fjor. Der var befordret 300.000 passagerer mindre med tog og rutebiler som følge af den stigende konkurrence fra den voksende privatbilpark. — Banen havde modtaget meddelelse om at dens tilskud til underskudsdækning var nedsat fra 70 pct. til 65 pct. I indeværende regnskabsår skal der opstilles 15 blinklysanlæg.

Strækningen Maribo-Rødbyhavn fungerer stadig som godsbane med to til fire godstog daglig. Man er i øjeblikket ved at udveksle sveller og justere sporet på denne strækning.

Såvel den store ombygning af Frederiksværk station som fjernstyring af Helsing station ventes færdig ved juletid.

Hvad blev der af Sæby-banen?

Den 1. december skal Nørresundby-Sæby strækningen være tømt for skinner og sveller.

Af de 80—85, der udgjorde banens personale, har de fleste fået arbejde ved de sjællandske privatbaner.

Adskillige af jernbanens ekspeditricer, der også var postekspeditører har valgt at fortsætte for postvæsenet. Andre, såvel kvinder som mænd har fået et helt andet arbejde end det, de er oplært ved. At det ikke for alles vedkommende har kunnet blive et ønskejob er en anden sag.

Selv om jernbanens likvidation først træder i kraft fra 1. april næste år, har de fleste af de omliggende kommuner allerede nu lejet banens arealer, for at disse så hurtigt som muligt kan indgå i de forskellige byplaner.

Hvad stationsbygningerne angår er en enkelt, nemlig den i Vodskov lejet af postvæsenet medens flertallet af de øvrige er lejet af de respektive kommuner, som i flere tilfælde har genudlejet dem.

Vodskov: Postvæsenet har efter lejemålets ikrafttræden gennemført en omfattende modernisering af bygningen, samtidig med at postekspeditionen har fået uddannet personale under ledelse af en overassistent.

Langholt: Stationsbygningen er udlejet til private og postekspeditionen omdannet til brevsamlingssted under Vodskov. Den tidligere ekspeditrice fortsætter posttjenesten, men i et ny-erhvervet hus, hvor postvæsenet har stillet nyt inventar til rådighed.

Vester Hassing: Stationens ekspeditrice bliver boende i lejligheden, medens postvæsenet har fået brevsamlingssted hos købmand C. Eriksen.

Gandrup: Postekspeditionen i stationsbygningen er bibeholdt. Den tidligere stationsmester i Ulsted, J. Jen-

sen, er flyttet dertil og har overtaget funktionerne for postvæsenet.

Ulsted: Tidligere portør A. D. Christensen har lejet stationsbygningen og overtaget postekspeditionen, der er reduceret til et brevsamlingssted.

Rørholt: I de første måneder var der brevudvekslingssted på stationen, men nu er dette flyttet til et andet hus, og jernbanens bygning er udlejet til private.

Dronninglund: Den tidligere ekspeditrice i Rørholt er flyttet ind i stationens privatlejlighed, medens de øvrige lokaler er omdannet til rutebilstation.

Ørsø: Stationen udlejet til private. Postudvekslingssted indrettet i et andet hus.

Agersted: Postekspeditionen er omdannet til et brevsamlingssted, som passes af den tidligere ekspeditrice, der er blevet boende i stationsbygningen.

Præstbro: Den tidligere ekspeditrice bor fortsat på stationen, men en ny postspeditør har lejet ekspeditionslokalerne.

Dybvad: Postekspeditionen bestyres af den tidligere stationsmester, som er blevet boende i den gamle lejlighed.

Hørby: Stationsbygningens beboelseslejlighed er udlejet til private, venteværelset m.m. til en møbelhandler. Postekspeditionen er omdannet til et brevsamlingssted, som bestyres af sadelmager Ingeman Pedersen.

Volstrup: Stationsbygningen beboes af private. Postvæsenet har aldrig haft lokale her.

Sæby: Kommunen har lejet både stationsbygninger — de eneste, der endnu står tomme — og de omliggende arealer. I lokalene skal der indrettes rutebilstation og fragtmandscentral. Stor parkeringsplads i nabolaget er planlagt.

Det i Sæby efterladte dieselloko er nu pr. DSB vognbjørn transporteret til Ålborg, hvor det påny skal gøre tjeneste på Ålborg Privatbaner.

Tønder

Vi kører til

SHELL Service

ved Johann Rasmussen

Sønderport – Tønder – Tlf. 2 16 36

Benzin – olie – vask – smøring –

1. kl.s autoreparationer udføres
på alle vogntyper

Sønderborg

Stedet for moderne hårpleje

BIRTES DAMESALON

ved Birthe Michelsen

Alsgade 25 – Sønderborg – Tlf. 2 21 84

Alt indenfor sidste nye frisurer

»ACACIA«

ved J. Reinemer

Jernbanegade 16 – Sønderborg

Tlf. 2 19 85

Blomster – Buketter – Dekorationer
Kranse

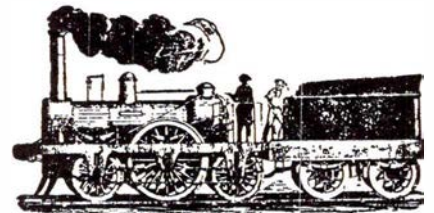
Medlem af Interflora

SUNDGADES BAGERI

Knud Bjerring

Sundgade 2 – Sønderborg – Tlf. 2 40 58

Alt i 1. kl.s lækkert brød og kager
Bestilling på fødselsdagskringle modtages

Afdelinger overalt i landet, der udarbejder tilbud uden forbindende.

DSB benytter DET DANSKE RENGØRINGS SELSKAB A/S overalt i landet til rengøring og vedligeholdelse af vaggoner, stationer, administrative områder m. m.

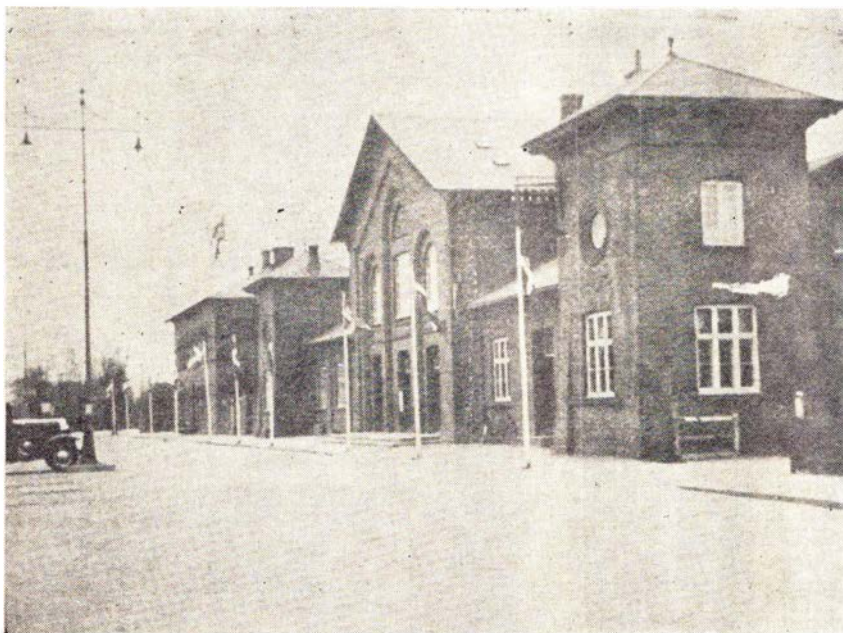

DET DANSKE RENGØRINGS SELSKAB A/S

„SVANEGÅRDEN“

Hovedkontor: Kollegievej 6 Charlottenlund

FODTUR EFTER Odense - Nr. Broby - Fåborg Jb.

Fåborg station

Her er vi så igen — i Fåborg — udhvilede.

Læserne efter flere ugers fravær, fodgængerer efter 10 timers sund — og tung! — søvn, og ved morgenkaffen.

Jernbanerestaurationsen i Fåborg kan, ganske bortset fra at ville have ord for ensidig reklame, godt fortjene et ord med på vejen, et godt ord.

Her, altså ved morgenkaffen, kan vi snuppe lidt om det, der forestår.

ONFJ blev anlagt i henhold til lov af 24. april 1903, koncession 14. november 1903 og åbnet 3. oktober 1906. Straks fra åbningen overført fra ONFJ til SFJ i forpagtning.

Aktiekapital 1.767.00 kr., heri halvdelen af ekspropriationsudgifterne, idet staten — som for Vester Skerningebanen — skød halvdelen til.

Aktiekapital 1.167.00 og prioritetslån 600.000 kr.

Første forpagtningskontrakt lød på en afgift af 70.000 kr. pr. år plus 7.000 i reservefondshenlæggelse. Fra 1922 til 1942 var beløbet nedsat til 39.000 kr. pr. år.

Kontraktmæssigt var der foreskrevet, at der skulle køres mindst fire togpar daglig, samt at banens materiel måtte anvendes i flæng med SFJ-materiel.

Længde 51,22 km, heri indbefattet de 3,9 km Fruens Bøge-Odense. Grusballersteret og med 15 betjente stationer og holdepladser foruden de tre fællesstationer.

Togantallet steg gennem årene, men blev fra 15. juni 1934 reduceret fra 15 til 9 (tog, ikke togpar) på grund af rutebilindsættelse.

Efter denne affodring, åndeligt som materiel, på havnetur i Fåborg, idet havnesporet havde ONFJ som nabo.

Et let stykke, det er klart. Men lige så let som dette er, lige så svært er det næste, hvor kun et ældre bykort med gadenavne strækker til som ledetråd.

Vi skal næsten sporløst helt til vejskæring ca. 2½ km ude, så begynder sporene at vise sig. Huller i græsmark,

dæmning, udgravning og lang dæmning med helt intakt gennemløb, betonbue over.

Dæmningen fortsætter, idet en vej dog har hugget hul i bygningsværket, der derefter fortsætter, nåletræsklædt. En mindre udgravning følger, og så borte, men vejskæringen umiddelbart foran.

Millinge station

4,8 km

kan stedfæstes. Var vi i Fåborg nede på 4,02 meter o. h., så er vi her oppe i 22,72 m, uden at denne 20 m elevation egentlig har fæstnet sig i erindringen. Der er græs, hvor der før var spor, men der stemples stadig breve i bygningen. Posthus.

Et enkelt nyt hus har slået sig ned på stationspladsen, og en silo synes at være helt intakt.

En større grusgrav til venstre, var det banens?

På det næste stræk til km 7,3 falder det 13 m, og vi er da i

Stensgård

hvor bygningen er solgt til private.

Der er mellem Millinge og Stensgård stort set kun marker med pletvis småsænkninger at se. Der er derimod til venstre en pragtfuld udsigt over Hølnæs bugt med Illumø, vi er nær vandet her.

Og efter Stensgård, ja, så begyndes i mark med vintersæd. En bitte stump dæmning mødes, atter mark indtil passage af vandmølleåen tvinger en ny og større dæmning på benene. Atter altså et gennemløb. At så den sidste halve dæmningslængde er nåletræsbevokset, generer egentlig ikke væsentligt.

Tydelige »spor« mellem Fåborg og Millinge

Skovåbning, smårester i form af såvel dæmninger som udgravninger samt på højre hånd en ret lang sneskærm, så i en lille, men relativt tæt nåletræstilgroet udgravning, og vi er nær asfaltvej til venstre. Atter bort fra denne i højresving, for så at skære vejen, efter at denne er knækket 90°.

En sænkning i pløjemark, et hul i en lund, en grusstribe, en blød (!) pløjemark, atter vejskæring, og så ind i Hanneslund, hvor der også er træklædt på og omkring den banestribe, der stadig er helt ok. Først højre, så venstresving, begge dele i bløde kurver, forinden vi ved skovende går ind i hulning, der — pilekratbevokset — bliver dybere og dybere. Sluttelig panden mod muren i form af et høj beliggende vejkruds, hvor banepassagen i viadukten er fyldt op, helt lukket. Men op, over, ned, og atter i udgravningen.

At der så midt i al opfyldningen står et skilt »Henkastning af affald forbudt«, det virker noget barokt.

Der har siden Stensgård været stigning i terrænet, det drejer sig om ikke mindre end 32 m til Håstrup, og det synes jævnt fordelt. Det sidste stykke, vold i marker, stribe med små nåletræer grusvejspassage, og så på

Håstrup station

11,8 km (45,02 m)

Posthus nu.

Egentlig burde et strækningsafsnit vies til lovprisning af den sydfynske natur, der er dejligt, også en blæsende martsdag.

Lad i samme åndedrag, der nu er afbrudt, dette være sagt, at ONFJ f. eks. i 1907—08 betalte pr. år 4.000 kr. til Nyborg-Fåborgbanen for medafbenyttelse af Fåborg station, og til Odense-Svendborgbanen 10.000 kr. for »lån« af spor Fruens Bøge-Odense. Og så på en grusbanke mod nord.

Mod nord i venstresving, hvor dels en lang række levninger viser sig (lave dæmninger i sumpet terræn, græsvolde

m. m.), hvor dels en stigning på 25 m ligger for til Jordløse i 69,51 m højde.

Ligeud i mosekant, mose til venstre, og dæmningen afløses af lille udgravning, atter dæmningsrest i mose, lille udgravning og så skråt over asfaltvej.

Til den følgende asfaltvej foran Jordløse station blot en enkelt og diminutiv dæmningsstump, og så forbi kroen over græsmark til

Jordløse posthus

15,5 km

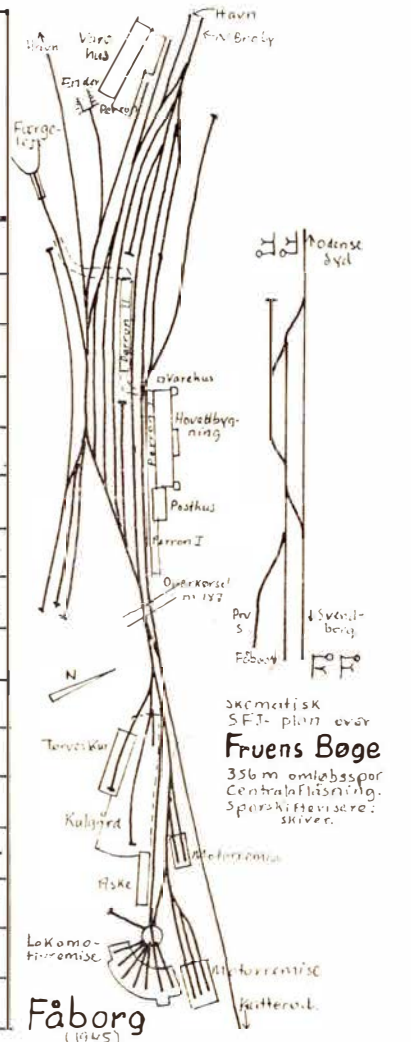
Græsstribe mellem pløjede marker er starten herefter, men kun starten. Så er alt borte, alt hvad der hedder levninger, tilbage er blot pløjemarkene, men til gengæld er de også næsten legio nu, de er tunge og uhandy tilmed.

Et stykke fremme viser en lille snevold vej frem. Senere grusvolde, forinden vi atter lukkes ud i — hvad tror De? — pløjemark!

Frem til en lavning i terrænet foran

Kilom. fra Faaborg	Faldtal	Maks. h. i m. af tværsnit af jernsporet i m. i liggende	Pr 9/5 1948.
—	0	—	Faaborg (Fb)
4,8	6	46	Millinge (Ml) I
7,3	0	—	Stensgård (Ss) I
11,8	0	—	Håstrup (Ha) I
15,5	0	30	Jordløse (Jo) I
18,2	10	—	Trunderup (Tr) I
21,0	10	—	Ernebj. B.S. (Er) I
24,0	10	80	Nørre-Broby (Nb) I
—	—	—	Faaborg
—	4	—	Ny-Stenderup
—	—	—	Vester-Høisinge
—	—	—	Brobyværk
26,6	7	80	Brobyværk (Br) I
29,0	1	—	Ståby (St) I
32,5	—	80	Allested (Al) I
35,5	2	—	Nørre-Søby (Ns) I
37,4	8	—	Tuemose (Tu) I
39,2	8	80	Fangel (Fa) I
41,3	4	—	Bellinge (Bl) I
43,3	10	—	Skt. Klemens (Sk) I
45,7	10	—	Dalum B (Da) I
47,3	10	30	Fruens Bøge (Fr)
51,2	8	80	Odense Sydb. (Od)
51,9	—	—	Odense Stb.

SFJ 1948		Hovedspør				Spærskitsen
Stationer	Hovedspør	Levest. spær. i m.	Indkørselsstign. i m.	Omløbsspor i m.	Omløgstegle i hver side spærskitsen	Centralafslæsning
Fåborg-N Broby-Odense.						
Millinge	I	Ja	○	Ja	Ja	← Fåborg → Odense →
Stensgård	I	Ja	○	Ja	Ja	
Håstrup	I	Ja	○	Ja	Ja	
Jordløse	I-II	Ja 197	○	Ja	Ja	
Trunderup	I	Ja	○	Ja	Ja	
Ernebjerg B-S	I	Ja	○	Ja	Ja	
N Søby	I-II	Ja 179	○	Ja	Ja	
Brobyværk	I-II	Ja 184	○	Ja	Ja	
Ståby	I	Ja	○	Ja	Ja	
Allested	I-II	Ja 187	○	Ja	Ja	
N Søby	I	Ja	○	Ja	Ja	
Tuemose	I	Nej	○	Ja	Ja	
Fangel	I-II	Ja 177	○	Ja	Ja	
Bellinge	I	Ja	○	Ja	Ja	
S Klemens	I	Ja	○	Ja	Ja	
Dalum B	I	Nej	○	Ja	Ja	

O-N-F-J

Strækings- og stationsplan

Trunderup må faldet være fordelt, det falder nemlig 13 m på dette afsnit.

Enkelte rester findes her, størst er en dæmning bag nåletræsplantning.

Og så

Trunderup

En chauffør ejer og bebor nu denne station, der var beliggende i banens km 18,2 og i en højde af 56,63 m.

Vejskæring, græsabat, atter to vejskæringer, og så langs sneskærm ud i et terræn, der ved sin udformning har tvunget banens anlæggere til at tage jord her og fylde op der, eller omvendt. Kort sagt, en række jordarbejder er her levnet.

Egentlig burde dette ses fra en helikopter, en forårsaften, en time før solnedgang, hvor de lange skygger kunne accentuere landskabets — banens — udformning.

Der er 23 m fald til Ernebjerg i km 21,0, og der er en dejlig natur omkring os. Dertil — som foran nævnt — rigelige og voksne jordrester at finde.

Der var i øvrigt nord for Trunderup, nærmere betegnet i km 18,8, i foråret 1949 etableret en midlertidig niveauskæring med et tipovgnsspor. Skal vi gætte på, at det var vejanlægsarbejder, der var årsagen.

Bragt ud af bane også lidt rullende materiel-sludder.

En SFJ status i 1935 gav til resultat følgende:

- 4 damploko, nr. 23—26
- 1 dieselmotorvogn, nr. 12
- 1 benzinmotorvogn, nr. 3
- 7 personvogne, nr. 27—28, 75—78 og 83
- 1 postvogn
- 3 rejsegodsvogne
- 30 godsvogne
- 1 sneplov

Til »krigsøjemed« blev følgende opgjort sommer 1944:

- 2 små 2-kobl. loko, nr. 1 og 4
- 10 store 2-kobl. loko, nr. 14—15 og 19—26
- 4 store 4-kobl. loko, nr. 29 og 31—33
- 9 motorvogne (5 diesel og 4 benzin)
- 39 personvogne med 1.748 pladser

Endelig blev der gjort »Statsbane-status« pr. 1. april 1949, og denne lød som følger:

- 4 4-kobl. loko
- 13 2-kobl. loko
- 1 3-kobl. rangerloko
- 2 2-kobl. rangerloko, der dog var ureparerede

Der var på dette sidstnævnte tidspunkt hos DSB lånt 2 stk. A-loko og 1 stk. I-loko

Motormateriellet så da således ud:

- 4 4-aksl. benzin af Kielertype
- de 2 uden motor

- 8 dieselmotorvogne samt

- 1 motortruck

men kun de 2 i drift

1926 må for SFJ betegnes som startåret, hvad angår motordrift, idet der i dette og følgende år anskaffedes fire benzinmotorvogne, alle 4-akslede med midtergang. De blev indsat for at imødegå automobilkonkurrencen og kørte i 1925—26 ikke mindre end 1.116.800 km. I 1930—31 kørtes 1.422.200 km. Efteråret 1932 indsattes så de store vogne — otte dieselmotorvogne, også 4-akslede med midtergang og med 330 hk. Mens der i 1925—26 kørtes ca. 50 procent damp, faldt tallet i følgende år, og udgjorde eksempelvis i 1930—31 942.100 km og i 1934—35 bare ca. 200.000 km.

Tilbage til realiteterne.

Ernebjerg station

Nu privat beboelse.

Vejskæring, grusstribe i mark og lille dæmning, så er det atter åben mark, der er opgavens løsning.

En mindre udgravning findes dog, forinden en dæmning med græs og nåletræer går over i udgravning, markstykke, vej på tværs, græslavning, og så er egentlig alt nævnt indtil Nørre Broby.

At det alt i alt falder 10 m her, er svært at indse, idet det går lidt op og lidt ned i skøn forening, men da længdeprofillet siger det, må det være sandt.

Nørre Broby

24,0 km (24,30 m)

næsten samme tal, men med to vidt forskellige betydninger.

Allested station

Hovedbygningen nu posthus. Pladsen dels asfalteret, dels bebygget — nye huse.

Og så i brat højresving, næsten 90°, ud på det nogenlunde plane stykke til Brobyværk.

Straks intet at se, men hurtigt viser sig en dæmning, stigende mod bro over åløb. Det vil sige, bro er der ikke, nu er der »omkørsel«. Broens tilhugne kampesten kunne bruges, fortaltes på stedet, og de er altså fjernet.

Dæmningen fortsætter over moseareal, forsvinder ind i mark for atter at fremstå, når mosedrag passerer. — Dæmning med nåletræer, grusstribe. Så venstresving og græskant op mod og over vej, stadig venstresving, næsten 90° tilbage igen.

Velkommen til

Brobyværk

hvor stationen er privatbolig, og hvor et enkelt nyt hus pryder stationspladsen. Km 26,6, m 27,07, så er alt sagt.

Vi går videre, selv om De vel efterhånden er træt af at høre om dæmnings stumper på stribe, selv om De vel efterhånden hellere ville høre om udbredelsen af dansk malkekveg, om Merinofår eller om Rødstjertens adfærdsmønster.

Nå, den går jo ikke, vi må videre.

Græsklædt dæmning, 35 m mark, udgravning, lille dæmning, græsklædt dæmningsstribe i mose, og så er der egentlig ikke mere før

Ståby station

29,0 km (26,96 m)

Privathus, garagen er et udbygget varehus.

Tværs over vej og så markvej på terrænhævelse et stykke vej.

Et ualmindelig jævnt terræn ligger for, og resterne er derfor få og små, men nok til at fastslå, at retningen er helt ok.

Lidt i og langs mose. Å uden bro, men med brohoveder. Åen for bred, vejen 150 m borte, så kender De resten.

Voldrester i marker indtil Allested og med en ialtstigning på 8 m jævnt fordelt.

Allested station

alias posthus

Forpladsen fritlagt og asfalteret, kort sagt et bycenter. Vi er nu i banens km 32,5, og der følger noget besvær indtil Nørre Søby i km 35,5. Det stiger her ca. 5 meter.

En mosekant giver dog jordfaste holdepunkter nok til at fastlægge den videre kurs ind i de tre snevolde, der venstresvingende strækker sig helt ind til den bevarede fold i Nørre Søby.

Hvor stationen ligger i

Nørre Søby

er der ingen tvivl om, der er ikke andre muligheder. Stationspladsen ligger helt åben hen, og — bortset fra, at den resterende del af turen er tilbagelagt i 5—10 cm sne — er alt fritlagt.

Afgået herfra over vej og straks ind i venstre kurve, i øvrigt på dæmning, kant af skov, del af skov, dog fritliggende planum.

Også fritliggende træer.

Gennem det lange højresving en særdeles god gangsti, men tre gange er der væltede løvtræer på tværs, og nabo-skabet med vandfyldt skovbund levner kun klatremuligheden. Der er i hvert noget uvant, hvad banefodtur angår.

Og det er ikke slut dermed, en klynge væltede grantræer laver spærring nr. 4, og passagen bliver vanskeligere og vanskeligere.

Dog, af den art var det den sidste spærring, så turen blev gennemført. Trods sneen.

Skoven ophører, dæmningen ophører, en skydebane på terrænet, det er også en slags bane! Og der er plads til fire spor, om så skal være, så bredt er der her.

Så på den terrænuudfladning, hvor i sin tid

Tuemose trinbræt

lå. Vi er nu 37,4 km fra Fåborg og 34,5 m oppe.

Små nåletræer er plantet på terrænet.

En mindre bæk passerer under, men vi benytter dæmningskronen, høj, men kort.

Småbakker, småjardarbejder, en enkelt sneskærm, og så en fold helt frit beliggende. Det er

Fangel

39,2 km (31,5 m)

Stationen, der i sin tid blev købt som aftægtsbolig af en gårdmand, står p. t. tom. En markvej følges, vejpassage, hvor daværende skæring tydeligt ses, videre i blød højrekurve og på dæmning, der ret hurtigt erstattes af udgravning. Så er det for et stykke slut. Bar mark. Ved en samling gartnerier på venstre hånd dog enkelte jordrester, ret hurtigt følger så smedeværksted ved daværende

Bellinge station

41,3 km (28,0 m)

Privat varehus bevaret, sporside er nu bilside.

Åbent terræn frem til vejpassage, hvorefter en kort dæmningsrest mødes. Så er det på'en igen med pløjemark, og nok er der sne på, men der er ikke frost nok til at binde mulden. Resten kan De tænke Dem til.

Også regningen på kemisk rensning og presning til sin tid.

En dæmningsø, brat afskåret i begge ender, giver fast bund. Påny pløjemark, og derefter atter dæmningsende.

Denne gang er der mere realitet bag, nemlig en sti, der bliver til idyllisk skovvej, højredrejende og særdeles farbar (stadig i sne).

Skovbryn, vold, måske markvej gemmer sig under sneen, en lille pause og så repetition.

Fabrik på stationsområdets sydøstlige del, men stationen hed

Skt. Klemens

og lå i sin tid 43,3 km banekm fra Få-

Vindfælde mellem Fangel og Nørre Søby

borg. Terrænet falder — 27,5 m er viseren på her.

Nu kontor for Stenløse-Fangel sygekasse. Derudover intet at finde her. — Storbyens nærhed virker ind. Forstadspræg, nye huse, ingen ved på anfordring, hvor det var banen gik. Kloakering og vejanlæg en gros. Men der er endnu frit terræn at finde, og der er i dette terræn også banespor. Her i form af vold, der senere fortsætter som bræmme i skovbryn på bakkehæld, Odense å til venstre i dalen.

Ude af skoven kan sigtet holdes ved at se tilbage, men det er også nødvendigt, nu begynder byens nærhed også at gøre sig gældende i det åbne terræn.

Først ved ankomsten til den nye Dalumvej viser det sig, at sigtet er næsten i orden, og nu viser sig et stykke dæmning, der atter udpeger retningen frem gennem kolonihaverne, frem mod Dalumhallen, der må findes pr. omvej.

Videre sigte derfra mod vogterhuset Demantsvej-Hjallesegade viser, at Dalumhallen må ligge på sporet, om man så må sige.

Efter vogterhuset ind på skoleområde, skolegårde, asfalt, alt borte indtil

Deres Tøjekspert

NØRREGADE – HIRTSHALS

TELEFON 94 14 30

RANDERS
DIESEL ELEKTRO I/S

Industribyen – Hvidemøllevej
Tlf. 43 17 30

Aut. LUCAS – C. A. V. – GIRLING SERVICE STATION

Elektrisk udstyr – Dieselinnsprøjtningssystemer
Batterier – Bremses – Bremsforstærkere

Aalborg

MEJERIUDSALGET

v/ Edvard Olesen

Boulevarden 44 - Aalborg - Tlf. 12 53 97
øl og sodavand - Lækkert brød og kager
Alt i 1. kl. mejeriprodukter

ESSO SERVICENTER

v/ Ole Overgaard

Sønderbro 24 - Tlf. 13 40 23 - Ålborg
Benzin - Olie - Autodiesel - Smøring
Vask - Batteriservice m. m.

MEJERIUDSALGET

ved Sv. Vestergård

Sjællandsgade 55 - Ålborg - Tlf. 12 54 86
Alt i 1. kl.s brød - øl og sodavand
Bestilling på dessert-is modtages

Købmand Henning Christensen

hj. af Sjællandsgade-Langelandsgade
Ålborg - Tlf. 12 56 39

Alt i kolonial - konserver
vine - spirituosa samt tobaksvarer
Prøv vor fine kaffe

MEJERIUDSALGET

ved K. Thomsen

St. Blichersgade 12 - Ålborg
Tlf. 12 54 87

Alt i 1. kl.s mejeriprodukter
Øl og sodavand samt brød og kager

B. P. SERVICE

v/Aa. Kristensen

Jyllandsgade 10 - Ålborg - Tlf. 13 48 56
Benzin - Olie - Vask - Smøring
1. kl. service udføres

VANDMOSES RADIO-TV service

Carit Etlarsgade 10 - Ålborg
Tlf. 12 54 80

Salg og service af alle typer radio og TV
1. kl.s reparationer udføres
på eget værksted eller i Deres hjem

Gugvejs Brøudsalg

ved Fr. Bengtson

Gugvej 75 - Ålborg - Tlf. 13 30 69
1. kl.s lækkert brød og kager
samt chokolade og konfektur
Bestilling på dessert-is modtages

MEJERIUDSALGET

ved N. Fyrstenborg (ny indehaver)

Valdemarsgade 6 - Ålborg - Tlf. 12 62 79

1. kl.s mejeriprodukter - æg - ost
øl og sodavand

Bestilling på dessertis modtages

BLOMSTER- OG FRUGTFORRETNINGEN

ved Poul Jensen

Mølleparkvej 1 - Ålborg - Tlf. 12 46 18

Alt i årstidens

blomster, buketter, dekorationer
samt frugt og grønt

KØBMAND CHR. THOMSEN

Ny indehaver

Fredericiagade 21 - Aalborg

Tlf. 13 49 80

1. kl.s kolonial - konserver - vine -
spirituosa samt tobaksvarer

Prøv vor fine kaffe

3% RABAT

Vi handler i

»CERUTTEN«

v/ S. Henriksen

Kjellerupgade 15 - Aalborg - Tlf. 13 28 70

De førende mærker indenfor cigarer -
tobakker - vine - spirituosa samt
rygeartikler

Lad os forfatte Deres festsang

GLENDAL

Jernbanegade 21 - Ålborg - Tlf. 16 01 72

Duplikering af enhver art fra dag til dag
- - også på Electronstencil

KÆRBY

FOD- & SKØNHEDSKLINIK

v/ Lis Petersen

Max Heniusvej 20, st. - Ålborg

Alt indenfor moderne fod- og
skønhedspleje - Tlf. 12 29 55

Nørresundby

SELGA MARKED

Teisensvej 3 - Nørresundby - Tlf. 13 00 08

Stort udvalg i

KOLONIAL - KONSERVERS - VINE
SPIRITUOSA samt TOBAKSVARER

Nørresundby

Forkort rejsen med en lommeroman
fra ...

Vestbyens Kiosk

ved H. Andersen

Vestergade 67 - Nr. Sundby - Tlf. 12 97 41

Dag-, uge- og månedsblade
samt telegrammer og papirartikler

SHELL service

ved Carl Jensen

Thistedvej 119 - Nørresundby
Tlf. 17 20 07

benzin - olie - vask - smøring
samt stort udvalg i autotilbehør
Vort speciale er dækservice

Vi handler i ...

Bakkekiosken

ved Mogens Eriksen

Forbindelsesvejen 115 - Nørresundby

aviser - uge- og månedsblade
samt telegrammer og papirartikler
Tlf. 17 26 88

Ind til ...

ESSO Lindholm

ved Jens E. Christensen

Thistedvej 60 - Nørresundby
Tlf. 12 89 75

vask - smøring - olie
samt stort udvalg i autoudstyr
Spec.: undervognsbehandling

Gør Deres indkøb i ...

STATIONSVEJENS KIOSK

Stationsvej 31 - Nørresundby

Telf. 12 42 09

Aviser, uge- og månedsblade
Stort udvalg i lommeromaner

NØRRESUNDBY KIOSK

Torvet - Nørresundby

Aviser - Dag- og ugeblade

Brønderslev

Vejen til bedre service ...

BP Jernbanegade

ved Jørgen Pedersen

Brønderslev - Tlf. 82 06 11

Stort udvalg i autoudstyr

Vi handler i ...

DEN LILLE BUTIK

v/ Ole Møller Andersen

Bredgade 6 - Brønderslev

Telefon 82 0540

Det store udvalg i vine - spirituosa -
tobaksvarer samt kaffe og the

den lille særprægede billetsalgsbygning i

Teglværksbane kuriosum

Dalum

45,7 km

Grønkalket og plankeværkshegnet, skærmet mod skolebørnenes streger?

Ud i kryds, Ivar Vindsvej-Elvej, så borte i kolonihaver.

Det bliver på må og få, det bliver delvis på Stenløsevej, idet en stærkt hegnet virksomhed sætter bom.

Det bliver ned af skråningen og genfindelsesglæde, i nåletræsbevoksning en tydelig lille dæmning, der, venstredrejende, fører helt frem til Odense å. Broen er intakt, der er oven i købet spor på den endnu.

Der er også skinner at finde blandt nåletræerne, men det er i form af lodret stående afmærkninger.

Og så — km 47,3, m 14,0

Fruens Bøge

Om tog herfra eller nærmeste bybus er en privatsag. Bybussen kører oftere end toget!

Imidlertid — tog eller bus — disse få afsluttende oplysninger om ONFJ f. s. v. angår tiden for statsliggørelsen: 1. april 1949:

Maksimal stigning 10,1⁰/₀₀, mindste radius 377 m.

Endnu lå de oprindelige 22,45 kg skinner.

Maksimalt akseltryk 12,1 t.

Odense lokalstation (Odense Syd) havde 11,2 km spor, 72 sporskifter.

Banen havde 1 overføring og 5 sporbærende broer, var uhegnet og havde maks. hast. 45 km/t.

Havde 18 betjente stationer, når de tre fællesstationer regnedes med samt en ubetjent holdeplads. Foruden stationerne ejede banen 15 bygninger med bolig samt et vogterhus. Ja, og så vandtårnet i Nørre Broby.

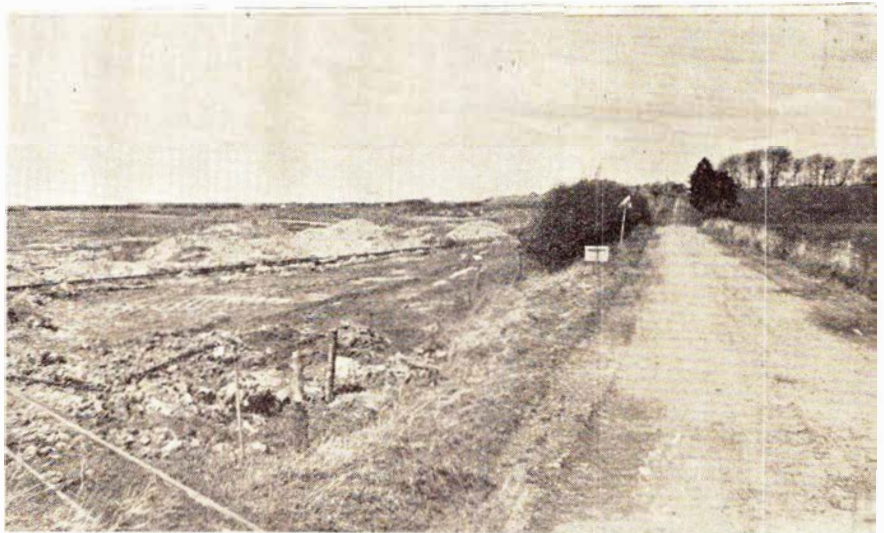
Tjenestekøreplanen pr. 9. maj 1948 viser, at der løb godstog fra Odense 4.32, i Fåborg 8.38, og den modsatte vej 16.48—21.20. Den viser også, at der derudover var fem togpar i tiden 5.50—0.45, samt at køretiden for disse sidste stort set var 2 timer.

— — —
Det blev en lang tur, såvel på papiret som in natura.

Det sidste er vel nok det længste, idet afbrydelse der var sværere end her.

Det at lægge bladet fra sig er ulige lettere end at stå i Nørre Søby!

18.

El-hegn (til venstre) med automatisk lukning

Sønderskov teglværk ved Varde har en lille bane, der i øvrigt er udstyret med en vejskæring ude af niveau (underføring) — giver sin ejer muligheder for utraditionel anvendelse af fantasien. Dersom De ser godt efter på ovenstående foto, ses i forgrunden til venstre to arme, der i forbindelse med isolatorerne »dækker« sporet uden for

togtid. Når tog passerer rammes de to isolerede partier og armene skubbes til side. Når toget er passeret svipper armene atter tilbage og spærrer for udkørsel.

Sønderskov teglværk havde i sin tid et flere hundrede meter langt privat sidespor (normalspor) med forbindelse til Øse trinbræt på Varde-Grindsted Jernbane.

Hjørring

ISAGER BLOMSTER

Strømmen 4 - Hjørring
Tlf. 465

Damerne går til

Salon INGE

(forh. Wiener-Salonen)
Jernbanegade 5 - Hjørring - Tlf. 733
Stedet for den moderne hårpleje

Vi handler i

ISMEJERIET

v/ Brdr. Nørgaard
Østre Ringvej 4 - Hjørring
Tlf. 1951
Alt i 1. kl. mejeriprodukter samt
lækkert brød og kager

Frederikshavn

Vask når De vil - åbent hele døgnet

MØNTVASK

Rimmensgade 18 - Frederikshavn
(Kundeparkering i gården)
6 kg vask kr. 3,00 + sæbe kr. 1,00
10 kg vask kr. 4,50 + sæbe kr. 1,25
Centrifuger - Tørretrumbler
Strygerulle forefindes

NY VASK

ved E. og K. Møller
Søndergade 160 - Frederikshavn
tør-, våd- samt rullevask
Vi henter og bringer
Tlf. 42 29 60

Sygeplejeforretningen

Danmarksgade 55 - Frederikshavn
Tlf. 42 09 35
Sygepleje - barnepleje og
parfumeriartikler

Skagen

Vær moderigtig klædt
i tøj fra ...

PRETTY DRESS

Sct. Laurentivej 57 - Skagen
Tlf. 44 31 32
Specialforretning for »ungt tøj«

Skagen

Vi kører til ...

TEXACO service

Skagavej - Skagen - Tlf. 44 30 15
Quick-service udføres
stort udvalg i autotilbehør

Randers

DAMESALONEN

ved Bent Carlsen
V. Altanvej 39 - Randers - Tlf. 42 27 18
1. KL. MODERNE HÅRPLEJE

ESSO servicecenter

ved Sv. Å. Nørgård
Århusvej 96 - Randers - Tlf. 42 32 63
Benzin - Olie - Vask - Smøring
Quick-service - Selvask i egne båse

Tandlæge

ASBJØRN JUHLERT

Kompagnihuset
Burschegade 12 - Randers
Telefon 42 03 50
Konsultation efter aftale

TOBAKS- OG KONFEKTUREFORRETNINGEN

ved Doris og M. H. Larsen
Vestergade 45 - Randers - Tlf. 43 15 18
Stort udvalg i
tobak - vine - spirituosa
samt chokolade og konfekturer
aviser og ugeblade

Forkort rejsen med en lommeroman fra LERVANGENS KIOSK

ved I. Clemmensen
Lervangen 56 - Randers - Tlf. 42 62 25
aviser - uge- og månedsblade
samt stort udvalg i papirartikler

Vi handler i ...

OSTEFORRETNINGEN

ved E. Carøe
Vestergade 35 - Randers - Tlf. 42 16 35
Alt i 1. kl.s vellagrede oste
samt stort udvalg i hørkram

Vi handler i ...

MEJERIUDSALGET

ved G. Koue
Søren Møllersgade 31 - Randers
ALT I 1. KL.S MEJERIPRODUKTER
Tlf. 42 21 04

Randers

Hadsundvejens BLOMSTERGARTNERI

Hadsundvej - Randers

Gælder det radio eller TV,
så ring til ...

ROSHOLMS RADIO- OG TV-SERVICE

Søren Møllersgade 2 - Randers
1. kl.s reparationer
udføres med garanti
Tlf. 43 18 18
Aftenservice

Fiske- og Fjerkræhallen

ved Sv. Å. Jensen
Borgergade 3 - Randers - Tlf. 42 20 65
Alt i årstidens friske fiskesorter

Østergades Mælkeudsalg

ved Sv. Aa. Laursen
Østergade 7 - Randers - Tlf. 42 14 53
1. kl.s mejeriprodukter

Vi får vasket hos ...

Kristrup Record Vask

ved E. Pedersen
Kristrupvej 72 - Randers - Tlf. 42 18 54
Våd vask - Tør vask - Rullevask

CITY BAGERIET

ved V. Dahl
Møllegade 1 - Randers - Tlf. 42 05 66
(lige over for Tinghuset)
1. kl.s lækkert brød og kager
Åbent alle ugens 7 dage

Langå

Tøj til far og søn ...

SKYDT'S HERRETØJ

Bredgade 42 - Langå - Tlf. 46 14 47
... det store kvalitetsudvalg i
herre- og drengekonfektion
samt lingeri ...

Rødskjærbro

WASCATOR VASK

v/ Arla og Hans V. Nielsen
Søndergade 14 - Rødskærbro - Tlf. 256
Våd vask - Tør vask - Rullevask
Indlevering til rensning

Ang. Fjerritslevbanen

Trafikalt er realiteten den, at banen ikke har tilstrækkeligt at køre med, og skal der tages hensyn til et egnsudviklingssynspunkt, vil jeg foretrække at gøre det med orientering til vest i stedet for til øst. Hvis Hanstholm skal have baneforbindelse, hvad jeg vil ønske, der må blive trafik nok til, vil det være mest praktisk at skabe denne forbindelse med den vestligste længdebane.

Økonomisk er situationen den, at jeg ikke kan gå til finansudvalget efter flere millioner kroner hvert år for at holde banen i live, og disse penge kan heller ikke hentes i egnsudviklingsmidlerne uden at de skal tages fra andre formål.

Model-Jernbane

Vi bygger et skinnebustog

Vi har hidtil i overvejende grad beskæftiget os med modeller af materiel fra før 1930, men denne gang springer vi frem til tiden efter sidste verdenskrig, idet vi i dette og de nærmest følgende numre vil skildre bygningen af et komplet skinnebustog af den type, der i årene 1947-48 blev bygget af Scandia til et utal af vore privatbaner.

Skinnebussen i Danmark

Under den sidste krig var det umuligt for privatbanerne at foretage normale nyanskaffelser af materiel, og efter krigen stod man derfor dels med materiel, der var nedslidt, og samtidig over for at skulle optage konkurrencen med den hastigt voksende bilpark.

Skulle man klare sig fremover, måtte man have små, lette, komfortable tog, der hurtigt kunne komme over strækningen, og tog der samtidig var billige i anskaffelse og billige i drift.

Blikket faldt da på de svenske skinnebuser, der tillige havde ringe akseltryk, hvilket samtidig gav mindre vedligeholdelse af banelegemet.

I 1946 kom den første skinnebus med bivogn til Danmark, hvor den blev indsat på Næstved-Præstø-Mern Jernbane på prøve. Her faldt den hurtigt i de rejsendes smag, og efter en kort prøvetid overtog banen den helt.

I prøvetiden kørte skinnebustoget med det svenske ejendomsmerke SJ, der efter banens overtagelse af toget blev erstattet af banens initialer — NPMB — medens man i øvrigt bibeholdt den originale, let lysegule farve, som de svenske skinnebuser har.

Vognfabrikken Scandia i Randers begyndte nu på licens at bygge skinnebuser efter svensk mønster, dog med den forbedring, at de danske fik stålskelet, medens de svenske havde træskelet.

Scandia har i tidens løb fremstillet et større antal skinnebuser, idet kun

ganske enkelte privatbaner ikke på ét eller andet tidspunkt har ejet eller stadig ejer Scandia-skinnebuser.

Byggevejledning

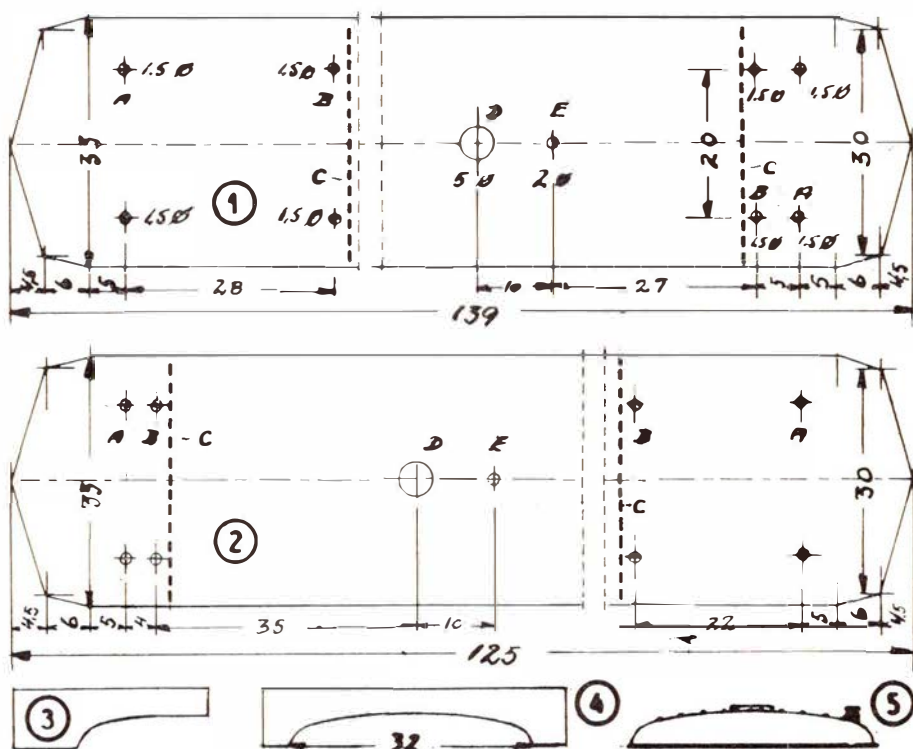
Byggevejledningen er udformet således, at såvel motorvogn som bivogn er udstyret med skillevægge, der adskiller passagerafdelingen fra motorrum, hhv. rejsegodsrum og endeperron.

Passagerafdelingen er udstyret med sæder og belysning.

I bivognen er der endvidere toilettrum og kedelrum.

Af hensyn til motorbogiens placering er der intet toilettrum i motorvognen.

Som drivkraft anvender vi underdelen af Jouefs smalsporloko V 10 (pris 36 kr.), som vi med det samme bestil-

Arbejdstegning til skinnebus

ARNOLD *rapido*

SPOR N = 9 mm / skala 1:160

Den lille modeljernbane med de store muligheder

MEKANIK

Vesterbrogade 200 Tlf. (01) 31 63 07
1800 København V.

NYHED

L G B

Havebane

1:22

KAISER HOBBY

Klintegården - Skovvejen 46 - Århus

Telefon 12 00 34

Stort udvalg i Märklin - Fleischmann
samt tilbehør

Specialiteter: Danske landskaber

Lev. til DSB modelbaneanlæg

Fredericia

TANDLÆGE

P. Nymann Jensen

Gothersgade 20 B-2 – Fredericia
Tlf. 2 56 53

VEEDOL service

ved Helge Søgård Jensen
Vejlevej – Fredericia – Tlf. 2 46 70
benzin – olie – vask – smøring
dækservice – spec. undervognsbehandling
Åbent fra kl. 6.45–22.00

Voldens Møbellager

v/ Sv. Aa. Nielsen
Prinsensgade 2 – Fredericia – Tlf. 2 10 89
Kvalitetsmøbler til rimelige priser
Stort udvalg i gulvtæpper
Vi sælger gerne på konto
1. kl. ompolstring udføres

Vi handler i...

SØNDERKJÆRS BAGERI

Indre Ringvej 51 – Fredericia
Tlf. 2 25 04
Alt i 1. kl.s lækkert brød og kager

Soft Ice Cafeteria

ved Erling Gudnitz
Vesterbrogade 31 – Fredericia
pisser – hot-dogs – is – sodavand
samt kaffe med brød
Tlf. 2 26 63

Gælder det
radio- og fjernsynsservice –
så ring til...

LINNEMANN

Treldevej 97 – Fredericia – Tlf. 2 56 97
1. kl.s fagmæssige reparationer
udføres med 1/2 års garanti

De prisbevidste damers frisør...

Salon TROEST

Prinsessegade 61 – Fredericia
Tlf. 2 03 77
Alt indenfor moderne hårpleje

Følg Gulf-strømmen til

GULF SERVICE

v/ K. Erik Møller Jensen
Vejlevej – Fredericia – Tlf. 2 55 25
Benzin – Olie – Vask – Smøring
Autoudstyr – Quick-service udføres
NB. Vi har autogas...

Ind til

THYLGÅRD

stedet for godt HERRE- OG DRENGETØJ
Gothersgade 17 – Fredericia
Tlf. 2 00 45 – 2 06 45

De bedste tilbud finder De hos

LANDRYS TRIKOTAGE

ved Hedvig Jensen
Nymarksvej 2 – Fredericia – Tlf. 2 18 85
Stort udvalg
indenfor trikotage samt linge

Gør Deres indkøb i...

»KAGEBODEN«

ved L. E. Hansen
Prangervej 72 – Fredericia – Tlf. 2 01 34
Altid 1. kl.s bagværk
Lækkert brød og kager

Købmand LEIF CHRISTENSEN

Dronningensgade 1 – Fredericia
1. kl.s kolonial – konserves
vine – spirituosa samt tobaksvarer
Prøv for fine kaffe
Telefon 2 08 71

MOBIL service

ved J. B. Petersen
Egeskovvej 119 – Fredericia – Tlf. 2 47 14
benzin – olie – vask – smøring
undervognsbehandling
Vort speciale: lyddæmpersystemer

LUCULLUS SMØRREBRØD

Vesterbrogade 24 – Fredericia
Lækkert smørrebrød
Selskabssmørrebrød – Anretninger
Vi bringer overalt – Tlf. 2 25 64

STEVO

Fælledvej 8 – Fredericia
Tlf. (059) 2 09 39
TV-, radio- og antenneservice
Ring blot – vi kommer og giver tilbud

RESTBODEN

Sjællandsgade 21 – Fredericia
Telefon 2 44 21
Et væld af billige stofrester i alle
kvaliteter til en billig pris.
Vi fører Burda Snitmønstre ...

Vi kører til...

SHELL service

ved Kjeld Andersen
Treldevej – Fredericia – Tlf. 2 46 67
benzin – olieskift – vask – smøring
samt 1. kl.s service udføres
stort udvalg i autoudstyr

Vi handler i...

Randalsparkens Kiosk

ved J. Chr. Jensen
Evantiersvej – Fredericia – Tlf. 92 33 21
Aviser – uge- og månedblade samt
papirartikler – stort udvalg i billigbøger

Vejle

Først med de sidste nyheder

Modesalon MERCI

ved E. Ahrensbach
Nørretorv 2 – Vejle – Tlf. 82 49 03
Alt i **hatte – handsker – tørklæder**

VEEDOL Service

ved Arne Vindbjerg Petersen
Kolding Landevej 62 – Vejle
benzin – olie – vaske – smøring
autoudstyr
Vort speciale: **undervognsbehandling**
samt alt i reparationer
Telefon 82 75 78

TINGLEFF OPTIK

Søndergade 10 – Vejle – Tlf. 82 12 85
Specialist i synsprøver
samt tilpasning af briller
eksam. optiker

Lad vaske i...

REKORD VASK

ved Robert Dalsgaard
Havnegade 9 – Vejle – Tlf. 82 19 10
Våd vask – Tør vask – Rullevask

Det store udvalg i trikotage
finder man i...

TEXTILHUSET

Vestergade 24 – Vejle – Tlf. 82 83 42

ler i vor lokale hobbyforretning tillige med 6 stk. Rokal-hjulsæt. At sporvidden på disse hjulsæt kun er 12 mm gør intet til sagen, da det er selve hjulene, vi skal bruge. Men herom senere.

Medens vi venter på de bestilte varer, går vi i gang med at fremstille taget, der består af to dele, nederst en messingplade, der senere skal tjene som loft i selv vognkassen, øverst det egentlige tag (af træ), der udover at være tag tillige tjener som skjul for de i loftspladen anbragte skruehoveder og belysningsarmaturer.

Fig. 1 viser loftspladen til motorvognen, fig. 2 loftspladen til bivognen. Da fremstillingsprocessen for begge plader er ens, kan vi nøjes med en fælles beskrivelse.

Som materiale anvender vi en 0,5 mm messingplade, som vi udskærer efter de opgivne mål. Ved udskæringen bruger vi en fintandet nedstryger. Den sidste tilretning sker med fil.

Efter endt tilretning forsyner vi loftspladerne med diverse huller, af hvilke A betegner huller til styretappe i trætaget. B er huller i fastgøring af skillevæggene, C (vist med kraftig punktering). I D placerer vi en Märklin-pære, medens E tjener til fastgøring af en kontaktfjeder til Märklin-pæren.

Trætaget udsaves af 4,5 mm tykt knastfrit træ. Om man bruger fyr, bøg eller en anden træsort betyder mindre.

Trætagets omrids optegnes med brug af loftspladen som skabelon. Efter ud-savningen files taget ned, således at dets omrids overalt er 0,5 mm mindre end loftspladen.

Herefter afrundes tagets kanter i overensstemmelse med skabelonerne fig. 3 og 4. Fig. 3 viser tagets endeprofil, fig. 4 tagets tværprofil.

Skabelonerne udskæres af blik efter afkalkering af fig. 3 og 4.

Det færdige tag med underliggende loftsplade ser vi på fig. 5, hvor vi tillige bemærker lister, tagventilator og skorsten. Fremstillingen af disse dele venter vi med til næste gang.

(fortsættes)
J. B. Dyrkilde

Fotohobby

En hel kvadratmeter om forstørrelser

En hel kvadratmeter om forstørrelser er titlen på en tryksag i avisformat, der udsendes af importøren for de kendte tjekkoslovakiske forstørrelsesapparater Opemus, naturligvis for at støtte interessen for »det bedste ved foto«, nemlig at lave sine billeder selv.

De første sider er helliget det inspi- rerende ved selv at gøre sine billeder færdige efter en personlig smag, så ideen med optagelsen virkelig kommer til udtryk i det færdige billede, og denne afdeling er opdelt i to artikler: »Begyndelsen er let« og »den avancerede«, der henholdsvis fortæller, hvordan man let kommer i gang uden for store udgifter og uden at behøve indrette specielt mørkekammer — og hvordan man senere kan nå frem til at yde top- præstationer med sit forstørrelsesapparat og desuden anvende det til reproduktionsarbejde og andre spændende ting.

Sidst i tryksagen finder man artiklen »Teknik for viderekomne« med beskrivelsen af high-key, low-key, indkopie- ring og toneadskillelse.

Denne artikel eller Opemusavis går et stykke videre end en brochure, idet den ikke blot remser apparater og deres tilbehør med diverse fordele op, men i artikelform beskriver, hvad man kan bruge sit forstørrelsesapparat til, og hvordan det rent praktisk gøres, foruden at der er mange ganske ud- mærkede tips om indretning af ar- bejdspladsen i mørkekammeret.

Avisen kan man få ved henvendelse i næsten alle fotohandeler.

Netop om disse mærkelige betegnel- ser: High-key og low-key vil jeg tale om denne gang.

Når man er blevet fortrolig med den almindelige forstørrelsesteknik, kan man begynde at »trylle« med billeder- ne. Der er næsten ingen grænser for de virkninger, man kan opnå med special- processer og tricks indenfor forstør- relsesteknik.

High-Key

F. eks. har De i tidsskrifter, annon- cer og på udstillinger bemærket bille- der i en meget let og lys tone, eksem- pelvis et ansigt, hvor kun mund og øjne er markeret, medens resten står utroligt lyst. Disse billeder kaldes high- key. Men hvordan laver man dem?

Ja, for det første skal motivet være velegnet: en blondine, et lyshåret barn i lyse klæder mod en lys baggrund eller lignende. Dernæst skal belysningen un- der optagelsen være blød, flad og uden skygger. I forstørrelsesapparatet bely- ses rigeligt, og papiret fremkaldes i fortyndet fremkalder 1:10, der vælges blødt papir.

Og så kommer vi til pointen i high- key billedet: visse begrænsede partier skal fremtræde kraftigere. Disse detal- jer, f. eks. læber og øjne, trækker vi op med en almindelig vandfarvepensel dyppet i ufortyndet fremkalder, gå me- get hurtigt hen over disse partier, umiddelbart før billedet er færdigfrem- kaldt.

Der findes også en såkaldt »Pseudo- high-key« effekt, der blot består i, at billedet tages for tidligt op af frem- kalderen. Hvis man har dækket bag- grunden noget af under belysningen af papiret, kan man også her få en accep- tabel virkning frem.

Low-Key

Den stik modsatte virkning kaldes low-key, en teknik, hvor de mørke to- ner er de fremherskende med enkelte lyse punkter, f. eks. tænder, øjne, even- tuelt en lysrefleks i ansigtet. Sådanne billeder virker stærkt dramatiske og opnås ved at anvende hårdt papir, der belyses kraftigt, eventuelt ved efter- belysning af store partier af billedet, navnlig baggrunden. Dog bør der være lidt detaljer tilbage i skyggerne.

Ja, det var det hele, men sagen er den, at man ved anvendelse af denne teknik, er i stand til at lave billeder som virker helt grafiske, og som sag- tens kan ophænges i hjemmet, idet de kan virke meget kunstneriske.

Jydsk M/C Center

ved N. H. Petersen

Allegade 10 – Horsens – Tlf. 62 80 53

Aut. forhandler

BMW – Honda – MZ – Suzuki – Triumph

Til foreningsfester og møder

Serapionsordens selskabslokaler

v/ Harry Nielsen

Smukke nyrestaurerede lokaler

1. classes betjening

Jomfru Anegade 3 – Ålborg – Tlf. (08) 13 20 80

Vejle

Forkort rejsen med en lommeroman fra
VEJLE KIOSK
v/ H. Piepgrass
Kirkegade 3 - Tlf. 82 00 51

TEATER KIOSKEN

v/ Uhrskov Rasmussen
Dæmningen 28 - Vejle - Tlf. 82 10 10
Alt i tobaksvarer - vine - spirituosa
samt rygeartikler

Horsens

...vi mødes på
RUTEBILCAFEEN
Gl. Jernbanegade 5 - Horsens
Tlf. 62 50 76
et 1. kl.s madsted...

Stedet for moderne hårpleje...
Salon PIA
ved Vika Kloster
Allégade 42 - Horsens - Tlf. 62 85 70
Alt i sidste nye frisurer

ESSO Service

ved H. Toksvig (ny indehaver)
Sønderbrogade 16 - Horsens
Tlf. 62 78 98

Benzin - Olie - Vask - Smøring
samt småreparationer udføres
Stort udvalg i autoudstyr

BATTERIGÅRDEN

Akkumulatorfabrik
Strandgade 27 A - Horsens
Tlf. (05) 62 84 04
testning - reparation - genopbygning

Akkumulator -
den med
udvidet garanti

ØSTERGADES KIOSK

ved Leif Kjær
Østergade 54E - Horsens - Tlf. 62 59 26
Stort udvalg i
papirvarer - billigbøger
samt aviser, uge- og månedsblade

Horsens

MÆLKETORVETS KIOSK
Smedegade 3 - Horsens - Tlf. 62 39 08
Aviser - Uge- og månedsblade
samt telegrammer
Stort udvalg i lommeromaner

Salg - Reservedele - Autoreparationer
HORSENS BANK
Aktieselskab
Søndergade 18-20 - Horsens
Telefon *2 12 00

Skanderborg

IDE-MØBLER
H. SMEDEGAARDS EFTF.
Rich. Jørgensen
Bunegårdsvej 13 - Skanderborg
Telefon 52 06 86
Moderne møbler og tæpper for
nutidshjem

Spar besværet selv - lad...
DUEs SMØRREBRØD
Adelgade 31 - Skanderborg
Tlf. 52 00 31
**Lækkert selskabssmørrebrød leveres
på bestilling**
Vi har også en god daglig madpakke
Åbent fra kl. 7.30 til 22.00
Lukket søn- og helligdage

Vi handler i...
OTHELLO BAGERIET
Nørregade 27 - Skanderborg
1. kl.s lækkert brød og kager
NB. Åbent søndag
Tlf. 52 04 05

Det store udvalg i legetøj samt
gaveartikler - finder De hos
»TANTE LILLI«
Adelgade 64 - Skanderborg
Tlf. 52 05 62

BONBONNIEREN
ved J. L. Dreist
Adelgade 63 - Skanderborg
Tlf. 52 07 56
Stort udvalg i CHOKOLADE -
KONFEKTURE - FRUGTSKIVER
samt GAVEÆSKER
Bestilling på dessertis modtages

*Gør Deres indkøb hos
vore annoncer*

Ry

Vi handler i
»GUDENAA«
v/ Tage Madsen
Klostervej 28 - Ry
Det store udvalg i børneudstyr,
trikotage samt linge

Silkeborg

NY KLINIK
Kirsten og Eigil Morsbøl
Tandlæger
Torvet 9 - Silkeborg - Tlf. 82 58 52
Konsultation efter aftale

SILKEBORG SPAREKASSE
Tlf. (06) 82 52 66 - Postgiro 7863
Mandag, tirsdag og onsdag 9.30-16.00
Torsdag 9.30-17.00
Fredag 9.30-17.00 og 18.00-19.30

Vi anbefaler et besøg i
BANEGÅRDSRESTAURANTEN
v/ Henning Pagel Hansen
Silkeborg - Tlf. 82 07 17
Hurtigt og godt spisessted...

Vi spiser på...
K F U M
Restaurant og pensionat
Nygade 25 - Silkeborg - Tlf. 82 08 21
Et godt madsted...
Ny vært: E. Mogensen

Gør Deres indkøb af
frugt - chokolade - tobaksvarer i
RUTEBILKIOSKEN
ved G. Nielsen
Silkeborg

FODKLINIKKEN
TOVE SEJRUP
Exam. fodspecialist
Vester Allé 48 - Silkeborg - Tlf. 82 19 07
Åben 9.30-15.30 (lørdag efter aftale)
NB. Linie 2 til døren.

Brabrand

Stedet for moderne hårpleje...
SALON BETTINA
ved Birte Wulff
Louisevej 17 - Søvangen - Brabrand
Tlf. 26 17 03
Alt i sidste nye frisurer...

Besværlige negativer

Af og til kommer man ud for negativer, som det er næsten umuligt at få et godt billede ud af, men der findes heldigvis forskellige tricks at ty til.

Et meget hårdt negativ, f. eks. fra en overeksponeret eller overfremkaldt film, kan reddes med ekstra blødt papir i en blød fremkalder. Om fornødent kan man yderligere hjælpe ved at belyse papiret rigeligt og fremkalde det knapt. Man kan også ved f. eks. et Opemus forstørrelsesapparat, lægge den medfølgende matskive ovenpå kondensatoren.

Hvis man på den anden side har et blødt negativ, kan man foruden at anvende ekstrahårdt papir benytte en hårdtarbejdende fremkalder (f. eks. dokument- eller streg-fremkalder) og eventuelt belyse papiret knapt og fremkalde rigeligt.

Vi går til . . .

FRODE KRISTIANSENs Eftf.

Bredgade 28 - Brønderslev
Tlf. 82 07 70

Børnefoto - Portrætfoto - Studiefoto
Stort udvalg i fotoudstyr samt tilbehør

Indkopiering

Måske synes De, at et eller andet billede tager sig lovligt tomt ud visse steder. Det ville vinde ved at få en dramatisk mørk himmel med skyer som baggrund, eller nogle grene fra et træ i forgrunden. Hvis man vil ofre lidt arbejde på det, kan den slags effekter indkopieres.

Nogle egnede grene kan man tage med en lys himmel som baggrund. Negativet skal fremkaldes rigeligt for at få baggrunden helt sort på filmen. Belysningen i forstørrelsesapparatet foretages i to tempi. Først lægger man filmen med grenene ind og belyser det på papiret. Da baggrunden er helt dækket i det sorte af negativet, vil kun grenene komme med. Dernæst forstørres landskabet oveni, på samme papir og natur-

ligvis uden at flytte på forstørrelsesrammen. Man retter det sidste negativ ind ved at trække rødfilteret foran objektivet.

På lignende måde indkopieres et negativ med skyer, men her er man nødt til først at skære en skabelon, der afdækker landskabet under belysningen gennem skyenegativet. Skabelonen skæres i et stykke karton og holdes nogle få centimeter over papiret under belysningen for at undgå skarpe skygger.

Forinden må man med landskabsnegativet indsat, nøje have fastlagt, hvor skabelonen skal holdes. Om nødvendigt må en tilsvarende skabelon (den anden halvdel af kartonnet) holdes over himlen under belysningen af landskabet, nemlig hvis himlen på dette er utilstrækkeligt dækket.

Alt kan indkopieres, en atlanterhavsdamper i Deres badekar, om De vil. Hvis objektet, der skal indkopieres, har en helt klar baggrund på negativet, og hvis det andet negativ er tilstrækkeligt klart på det sted, hvor det indkopierede objekt skal være, kan begge negativer lægges sammen i forstørrelsesapparatet og forstørres samtidig. Kræves på den anden side en for besværlig skabelonafdækning, kan man i stedet for lave en fotomontage af papirbilleder og derefter affotografere montagen med et reprodapter, der også kan fås til Opemus.

De kan også indkopiere tekster til f. eks. Deres julekort.

De tages på reprofilm: sorte bogstaver på hvid baggrund eller omvendt, alt efter som der skal indkopieres på en mørk eller lys billedel med en eller to gange belysning af papiret.

Knud Sidal.

FOTO-CENTRALEN

ved Ancher Laursen

Thinggade - Skive - Tlf. 104

Alt i fotoudstyr og -tilbehør

FOTO JENSEN

Østergade 15 - Holstebro

Vestjyllands største udvalg i fotoudstyr

Telefon (07) 42 49 49

Gå til specialisten . . .

SEERUPS FOTO

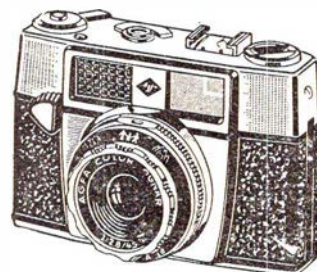
Kirkegade 3 - Struer - Tlf. 85 12 10

Alt indenfor foto samt tilbehør

De Skulle Bruge

KAMERA OG FILM

DA FÅR

De Smukke Billeder

Filatelister - så . . .

INTER FILA

Marselisborg Allé 1 - Århus

Telefon 13 01 41

Stort udvalg i Skandinavien og Tyskland
føres med stor katalograbat

Vi er eksperter i at skaffe samlinger
og sjældenheder fra alverdens lande

Ind til . . .

CALTEX service

ved Erling Mulbjerg

Vesterbrogade 54 - Fredericia

Tlf. 2 25 41 . 2 48 92

Benzin - Olie - Vask - Smøring - Autoudstyr
Udvidet Quick-service udføres af fagfolk

. . . og pengene sætter vi i

ESBJERG AFDELING

Tlf. (051) 2 68 11

Struer

Følg GULF-strømmen til...

GULF Sercivestation

ved mekaniker Tom V. Koustrup
Hj. af Søndergade-P. Bangsvej - Struer
**smøring - vask - polering - undervogns-
behandling** - Quick service udføres
Tlf. 85 16 72

STRUER BRYGHUS

ved Bendt Meldgaard
Vestergade 48 - Tlf. 85 10 15
Depot for mineralvand og most
(Detailsalg)

Slagtermester K. AGGERHOLM

Søndergade 5 - Struer - Tlf. 85 00 17
Alt i 1. KLS KØD, FLÆSK
samt HJEMMELAVET PÅLÆG
og SALATER - EKSTRAFIN MEDISTER

ASGER NIELSEN

L. Søndergaards efft.
URE - OPTIK
Østergade 8 - Struer - Tlf. 85 02 70

Vi kører til...

ESSO Servicecenter

ved Tage Andersen
Holstebrovej 56 - Struer - Tlf. 85 08 75
**benzin - olieskift - vask - smøring
- autoudstyr**
Speciale: undervognsbehandling

S. LØGSTRUP CHRISTENSEN

Glarmester - Kunsthandel
Søndergade 5 - Struer - Tlf. 5 10 72
Alt glarmesterarbejde udføres

M. MADSENS Parfumeri

Østergade 32 - Struer - Tlf. 5 02 83
TOILET- OG PARFUMEARTIKLER
Elizabeth Arden forhandler

Vi kører til...

BP Servicestation

ved Svend Vester
Bredgade 12 - Struer - Tlf. 85 08 34
benzin - olieskift - vask - smøring
samt stort udvalg i autotilbehør

Ind til...

ESSO service

Søndergade 94 - Struer - Tlf. 85 16 75
Benzin - Olie - Vask - Smøring
Stort udvalg i autotilbehør
Esso selvbetjening - spar 3 øre

Stedet for moderne hårpleje

SALON »KIS«

Søndergade 30 - Struer - Tlf. 85 01 77
Alt i sidste nye frisurer
1. kl. behandling udføres

Holstebro

Specialforretningen
med det store udvalg...

P. E. Børnetøj

Sønderlandsgade 7 - Holstebro
Tlf. 42 48 35
Byens billigste børnetøj

Vesterbros Bageri

ved Flemming Peter
Vesterbrogade 19 - Holstebro
Tlf. 42 00 45
Spec.:

Herregårdsboller og Vesterhavstænger
Søndagsåbning fra kl. 6 til 16

Restaurant FLAMINGO

Østergade 16 - Holstebro
Tlf. 42 01 90
Krostue - Bowling - Musik - Dansant
Stedet, hvor man spiser godt

SYSSEL TING

Bisgårdsgade 4 - Holstebro - Tlf. 42 23 48
Broderi - Knipling - Vævning - Keramik
Ting man sysler med
Materialer og færdige modeller
Forh. af Højskolernes Håndarbejde

Den elegante frisure er fra

Salon VIDEBÆK

ved Else Videbæk
Struervej 47 - Holstebro - Tlf. 42 13 14
Alt indenfor moderne hårpleje
samt sidste nye frisurer

Holstebro

Skivevejs Mælke- og Brødsalg

ved Benny Stie
Skivevej 40 - Holstebro - Tlf. 42 30 10
**1. kl.s mejeriprodukter
samt lækkert brød og kager**
Husk morgenbrød søndag
Bestilling modtages

Skive

THINGGADES FARVEHANDEL

ved Sv. E. Balleby
Thinggade 7 - Skive - Tlf. 1111
Stort udvalg i
farver - lakker - tapeter
samt **moderne gulvbelægning**
Vort speciale er kunstnerartikler

Følg Gulf-strømmen til

GULF service

Sdr. Boulevard - Skive - Tlf. 2594
benzin - olie - vask - smøring
autotilbehør
Quick-service udføres
Vi henter og bringer gerne Deres vogn

Viborg

Vask selv - lige når det passer Dem
A/S VIBORG MØNTVASK
Vesterbrogade 25 - Telefon 2400
Åben kl. 5-24, også søn- og helligdage
Våd vask: indtil 6 kg tøj kr. 4,50
Rullevask: indtil 6 kg tøj kr. 7,00
incl. sæbe

Stedet for moderne hårpleje...

CORNER Salonen

ved L. Kristensen
Grønnegade 11 - Viborg - Tlf. 2627
1. kl.s individuel behandling udføres

Skivevejs Frugtforretning

v/ E. Rasmussen
Skivevej 59 - Viborg - Tlf. 1843
Alt i årstidens frugt og **grønt**
Blomster samt stedsegrønne planter

Vi får vasket hos...

VESTBYENS EL-VASK

Jegstrupvej 45 - Viborg - Tlf. 3392
våd vask - tør vask - rullevask
tøjet hentes og bringes over hele byen

Slagtermester Viggo Olesen

Gravene 2 - Viborg - Telefon 255
1. kl. kød, flæsk og hjemmelavet pålæg
Køb kun det bedste - det gør vi

Filateli nyt

Dannebrog frimærke

Post- og Telegrafvæsenet har efter Danmarks-samfundets henvendelse besluttet at udsende et frimærke i forbindelse med 750-årsdagen den 15. juni næste år for Dannebrogts tilsynskomst på den estlandske himmel.

Fra klubberne

Kolding Lokomotiv Klub

Klubben råder nu over et helt TKVJ-tog bestående af loko 12 + pak- og postvogn E 91 + personvogn C 21. Endelig forventer man inden alt for længe at kunne overtage Pur 9897 fra DSB. Pur-vognen, en lille åben godsvogn med vognkasse af jern, har tidligere tilhørt TKVJ under litra Pe.

Købssummen til loko er fremskaffet over en to år lang periode ved kontingenter og overskud fra udflugter. Også mange af klubbens medlemmer har i høj grad bidraget med tilskud. For straks at kunne være i stand til at betale banens likvidationsudvalg hele beløbet, har det været nødvendigt at optage et lån hos et af klubbens medlemmer på ca. 3.000 kr. Lånet er rentefrit og skal ikke betales tilbage de første par år. Det er dog hensigten så hurtigt som muligt at få bragt låneforholdet ud af verden.

Med hensyn til anbringelse, er der på nuværende tidspunkt ikke truffet endelig afgørelse. Såfremt DSB vil gå med til en rimelig leje, vil man prøve at finde en ledig remiseplads et eller andet sted i Sydjylland.

Helsingør Jernbaneklub

Klubbens damptog den 6. oktober blev trods vejret, der var ualmindelig sløjt, en succes med godt 60 passagerer.

Vort postkort nr. 2, forestillende toget i Saunte, bestående af loko nr. 1, pakvogn Sp 1, HFHJ 51 og GDS C 38 kan bestilles ved vor giro 13 03 68, Helsingør Jernbaneklub, postboks 7, Aalsgaard. Prisen er 60 øre pr. stk.

Vor første restaurerede personvogn, OKMJ C 9, nåede lige at blive færdig til toget den 6. oktober.

Vognen, der blev erhvervet i foråret, kort før ophugning, var ved overtage-

sen i miserabel stand, ingen ruder, tagpappet i laser, teaktræsbeklædningen helt grå og uden lak, osv., fremtræder nu næsten som ny, og vakte almindelig opsigt og beundring i toget.

Vognen er bygget af ARLØF i Sverige i 1911. Den har midtergang og er indvendig helt i oprindelig stand med lake-rede træsæder og vægge og skillerum, ligeledes i lakeret træ.

Vi har ladet fremstille en serie lokotegninger, som vi håber vil vække interesse blandt jernbaneinteresserede. Tegningerne sælges for 13 kr. pr. stk. farvelagte. Det er tanken at tegne alle HHGBs loko, men vi modtager gerne forslag til andre tegninger.

Tegningerne kan bestilles ved indstilling af beløbet på vor giro.

Personalia

Dansk Jernbaneforbund

Forretningsfører, togfører Egon Rasmussen, Kh., har efter sin læges råd med øjeblikkelig virkning måttet frasige sig såvel hvervet som forretningsfører som sine mange andre tillids-hverv. Viceforretningsfører, stationsmester Børge Anæs, Vesterport, varetager derefter forretningsførerhvervet til forbundets næste kongres om tre år.

Danske Privatbaners Kontorforening

har på sit delegeretmøde valgt trafik-kontrollør C. O. Hansen, Nakskov, som foreningens formand efter trafik-kontrollør H. Hørsholm, Ålborg, der på delegeretmødet i 1966 havde bebudet sin afgang som formand for forenigen.

Årup

Stationsforstander H. Toft, Ejby, er efter ansøgning flyttet til Årup st., hvor stationsforstander E. S. Herskind har søgt afsked på grund af alder (68 år).

Lundby

Stationsmester F. Zelasny, Ll. Skensved, er efter ansøgning flyttet til Lundby station, hvor stationsforstander J. P. Christensen efter ansøgning er flyttet til Ølgod.

Ejby

Stationsmester S. Knudsen, Daugård, er efter ansøgning flyttet til Ejby, hvor stationsforstander H. Toft efter ansøgning er flyttet til Årup station.

Kølkær

Stationsmester N. R. Jensen, Gern, er efter ansøgning flyttet til Kølkær station, hvor stationsmester H. L. Bach efter ansøgning er flyttet til Daugård.

Dødsfald

Lokofører P. V. Jarnholt, fh. mdt. Kbhvn. Gb., 86 år.

Trafikkontrollør C. M. Antonsen, fh. Fredericia, 83 år.

Motorfører J. P. Skydt, fh. AHTJ, Århus, 76 år.

Skibsfører H. C. E. Hansen, fh. Nyborg, 80 år.

Banehåndværker H. T. Rosenlind, fh. Holbæk, 76 år.

Togfører H. Pedersen, fh. Herning, 71 år.

Pakhusmester P. O. Mortensen, fh. Nørrebro, 69 år.

Lokomester S. T. Stenkvist, fh. Brande, 67 år.

Afdelingsingeniør G. Mortensen, Maskinkt., Sølvgade, 65 år.

Boghjørnet

»Fremads store Fuglebog«. 584 sider med over tusind fuglefotos i sort/hvid og farve. Kun 36,85 indbundet.

En ny bog i Fremads velkendte naturbilledleksikon-serie, hvor tidligere er udsendt »Fremads store Dyrebog« og »Fremads store Plantebog«.

Vor hjemlige fugleekspert, Carl Weismann har redigeret den danske udgave, som omfatter beskrivelser og billeder af ca. 1000 fuglearter fra hele verden. Ornitologien — studiet af fuglene og deres adfærd — har efterhånden opnået forbløffende forskningsresultater. Vi hører om, hvordan båndoptagere er taget i brug ved undersøgelser af fuglenes lydssignaler, hvorved man er nået et skridt videre med tydingen af »fuglesproget«. Bogen rummer også interessante oplysninger om de årlige fugletræk — f.eks. viser det sig, at visse fugle, som trækker om natten, flyver i den helt fantastiske højde af 5—6.000 meter! Om fuglenes orientering under de lange rejser har videnskaben bevist, at mange arter tager bestik af sol, stjerner og jordmagnetisme. At de kan!

Fremads efterårsprogram

krones af det første storværk på dansk om det jødiske folks lidelsesfyldte vej gennem århundrederne, fra romerne fordrev folket fra Judæa og frem til den stolte dag i 1948, hvor afstemningen i FN sikrede jøderne deres eget land: Israel.

Værket er skrevet af forfatteren til verdenssuccessen »Bibelen har alligevel Ret«, *Werner Keller*, hvis omfattende historiske dokumentation optager værkets tre bind, mens det fjerde er skrevet af *Poul Borchsenius*, der beretter om de danske jøder gennem tiderne. Et storslået værk om et afsnit af verdens bevægede historie.

Et andet vægtigt historisk værk er *Ilse Bareas* store bog om *Wien*, hvor Donau-stadens charme lever side om side med beretningen om byens skæbne som centrum i Europas kulturelle og politiske liv.

Tysklands våbensmede, Krupp'erne skildres i *Huset Krupp* af *Peter Batty*, der dokumenterer dynastiets opståen og fantastiske karriere under Bismarck, Wilhelm II og Hitler. En bog om storkapital og politik, der er god at drage lære af.

Erindringer kan være gravalvorlige, men fhv. bureauchef i Folketinget, *Eigil Olsen*, er en morsom mand, hvis *Uhøjtidelige Erindringer* vil glæde alle, der har lyst til at se bag mennesker og kulisser i et langt rigsdagsliv, der begynder i kaserne-dagene i Fredericiagade og slutter den skæbnsvangre 9. april 1940. Et væld af sjove karikaturer og sjældne fotos gør bogen til en oplagt gavebog.

En lang række skønlitterære værker med *Bomholt*, *Henning Ipsen* og *Anna Laægegaard* i spidsen samt fire nye prisbillige rejsebøger fra Sibirien, Stillehavet og Uganda, og tre biografier — om *Franz Kafka*, *Katarina den Store* og *Toulouse-Lautrec*, hører også til de glædelige nyheder.

Blandt de populære Fokusbøger hæfter man sig ved den nye udgave af *Hjelholts* længe udsolgte *Samarbejdets Psykologi*, som alle med interesse for demokratiets fremmarch på arbejdspladserne må læse.

Ole Hyltoft Petersen har skrevet en provokerende kulturkritisk analyse af samfundet: *Tør du være fri?*, hvor han også opstiller et program for hvordan socialister vil have fremtidens samfund.

Efter den megen snak om at »engang var socialdemokraterne så revolutionære«, har *Lise Togeby* på historisk grundlag fundet materiale frem til besvarelse heraf i *Var de så røde?* Et væld af taler, artikler, referater og programmer giver et værdifuldt og klart svar til alle, der almindeligvis gætter sig til svaret.

En anden bog som ikke mindst fagforeningsfolk vil være interesseret i, er *Helge Andersens* »Er det udlandet der ejer Danmark?« — et spørgsmål, der er mere aktuelt i dag end nogensinde. Bogen indeholder et omfattende register over personer og firmaer, hvori der er vigtig udenlandsk indflydelse.

Når der til ovenstående lægges endnu flere Fokusbøger, mange børnebøger m.v., så turde det være bevist, at Fremad stadig er i fortroppen blandt danske forlag.

Andre bøger

Fem Mil langs Øresund. *Torben Topsøe Jensen* 224 sider, kr. 49,80, indb. kr. 64,70. *Hasselbalchs forlag*.

Ret en herlig vej

Forfatteren er kendt indenfor etaten som auditor i Ministeriet for offentlige Arbejder.

Bogen må betegnes som en perle for alle elskere af denne smukke del af Danmark. Forfatteren har med enestående indfølelse behandlet de mange tildragelser der i årenes løb har formet den Strandvej vi kender i dag. Fra et sandet hjulspor i 1500-tallet til den smukke og yndede promenade, der i dag slynger sig langs Øresundskysten fra Hellerup til Helsingør. T. T. J. bor selv i området langs kysten, og har gennem ture langs Øresund fået et omfattende lokalkendskab til bebyggelser og landskaber, og dette, i forbindelse med kærlighed til stoffet og rigelig anvendelse af kildemateriale, gør »Fem Mil langs Øresund« til en interessant og læseværdig bog.

For ansatte ved etaten er det ret omfattende afsnit om den sørgelig berømte dampsporvogn, samt den mere perifære omtale af jernbaneanlæggene langs kysten af særlig interesse. Men for alle de, der bebor den dejlige Øresundskyst er »Fem Mil langs Øresund« det oplagte gaveønske til den kommende jul.

Hvidklædt med lys i Hår. *Maria Lang*. 176 sider. Kr. 20,20. *Spektrum*.

Maria Langs læserskare bliver større og større og en ny bog af hende imøde-

ses med forventning og spænding.

Hvidklædt med lys i hår er Lucia-bruden der hvert år natten til den 13. december optræder i de fleste svenske hjem og vækker beboerne med morgen kaffe. Også hos doktor Staffan Palm og hans hustru, Margot, kommer Luciabruden med sin bakke med kaffe og gløgg, fru Margot er den eneste, der drikker gløggen — og hun dør en smertefuld død. Men hvem var Luciabruden — ingen kender hende — og hvor blev hun af?

Gåden er tilsyneladende uløselig. Kriminalkommissær Christer Wijk, som bliver afbrudt i sin egen Luciafestlighed, er klar over, at han står overfor én af de vanskeligste opgaver, han endnu har påtaget sig at løse. Men Christer Wijk er som altid skarpsindig og snedig og ved at analysere mordets personer og motiver går forbryderen i fælden — frivilligt.

Hvordan? — Den hemmelighed gemmes til læseren, der får opklaringen på næstsidste side.

Mordet i Vestermarie. *Palle Rosenkrantz*. 224 sider. Kr. 7,50. *Spektrum*.

Ligesom »Hvad Skovsøen gemte« hører *Mordet i Vestermarie* til de få klassikere blandt danske kriminalromaner. Den udkom første gang i 1902 og vakte kolossal opsigt, bl. a. fordi den blev betragtet som et indlæg i den aktuelle diskussion om en retsreform.

Romanen ejer imidlertid afgørende og tidløse kvaliteter, som gør den til spændende læsning også i dag. Temaet i romanen er justitsmordet, hvor anklageren, i stædig forvisning om at have morderen foran sig, kun lægger vægt på alle de indicier, der taler mod den anklager og fejer indvendinger bort som betydningsløse. Støttet af folkestemningen går han hensynsløst ind for at få sagen afgjort. *Mordet i Vestermarie* er bygget over en mordsag på Bornholm i 1835, hvor den anklagede blev dømt trods fortvivlet nægtelse.

Han hængte sig i arresten efter domfældelsen, og først 50 år efter tilstod den virkelige morder på sit dødsleje.

V. J.

Herning

PP-LYGTEN

ved P. Baden og P. Rasmussen
Fonnesbechsgade 4 – Herning
Tlf. 12 16 10

Alt i **el-installationer**

samt **smedearbejde** udføres
solidt og billigt

Tilbud og overslag uden forbindelse

Sjællandsgades Bageri

ved Volkmar Jensen

Sjællandsgade 57 – Herning

Alt i 1. kl.s **lækkert brød og kager**

Bestillinger modtages gerne

Tlf. 12 10 46

Moderne blomsterbinding – så ...

CARINA blomster

H. P. Hansensvej – Sønderager – Herning

Alt i årstidens

blomster – buketter – kranser

og **dekorationer**

Tlf. 12 25 75

Vort speciale: **brudebuketter**

MALING OG TAPET

Sønderager Farvehandel

ved E. Lynggaard

H. P. Hansensvej 50 – Herning

Telefon 12 15 30

JARI AUTO

Fredensgade 19 – Herning – Tlf. 12 28 06

Alt i autotilbehør – til de rigtige priser

Ring eller skriv – vi sender gerne

Vi handler hos

Bagermester VILLY SCHMIDT

Axel Jensen's Eftf.

Gl. Landevej 143 – Herning

Tlf. 12 21 65

1. kl. lækkert brød og kager

REKORD VASK

Danmarksgade 18 – Herning

Tlf. 12 20 75

VAD VASK – TØR VASK – RULLEVASK

Nobel og skånsom behandling af tøjet,
som hentes og bringes

DALL's HERREMAGASIN

P. M. Huset – Bredgade 29–33 – Herning

Tlf. 12 05 81

Herrehabitter

Specialitet: topmærket Sterling

Kamgarn – Twist – Trevira

Ikast

Vi handler med fordel i ...

MUNDBJERGS SUPERMARKED

ved Alf Normann

Møllegade 30 – Ikast

Telefon 15 14 02

ESSO servicenter

ved Svend H. Larsen

Vestergade 3 – Ikast – Tlf. 15 11 08

benzin – olieskift – vask – smøring

Quick-service udføres

Brande

Vi kører til ...

UNO-X servicestation

ved Poul Erik Tolstrup

Herningvej 47 – Brande – Tlf. 18 10 60

benzin – olie

samt stort udvalg i autoudstyr

Quick-service udføres

Gælder det legetøj, så ...

BENTES LEGETØJ

Storegade 19 – Brande – Tlf. 18 03 27

det store udvalg i de førende mærker

i legetøj og hobbyartikler

Vær moderigtig klædt

i tøj fra ...

»Kælderer«

Storegade 44 – Brande – Tlf. 18 07 79

Hadsten

ESSO servicecenter

ved Jørgen Mortensen

Vesselbjergvej – Hadsten – Tlf. 410

Benzin – Olie – Vask – Smøring

Stort udvalg i autotilbehør

Quick service udføres

Vi handler i

BRØDUDSALGET

v/ I. Christiansen

Dr. Larsensvej 37 – Hadsten – Tlf. 354

1. kl. lækkert brød og kager samt

chokolade og konfektur

Bestilling på dessert-is modtages

KIRKEVEJS KOLONIAL

v/ S. Pedersen

Kirkevej 16 – Hadsten – Tlf. 189

1. kl. kolonial – Konserves – Vine

Spirituosa samt tobaksvarer

Hadsten

Vejen til bedre service – så ...

BP servicestation

ved Ole Jensen

Kirkevej 40 – Hadsten

Tlf. (19 41 11) 301

benzin – olie – vask – smøring

dækservice

samt stort udvalg i autotilbehør

Ringkøbing

RINGKJØBING

LANDBOBANK

Aktieselskab

TELEFON (07) 32 11 66

Skjern

JØRN's HERREMAGASIN

Østergade 3 – Skjern – Tlf. 35 06 88

Herrekonfektion – Lingeri

– stedet, hvor moderne mandfolk handler

SKJERN CYKELLAGER

CYKLER – CYKELDELE – AUTOCYKLER

Tværgade 2 – Skjern – Tlf. 35 11 33

SPAR selvbetjening

Chr. Langbo

Bredgade 40 – Skjern

Tlf. 35 00 77

Varde

Vi handler i ...

ISMEJERIET

ved Else Kristiansen

Jernbanegade 4 – Varde – Tlf. 21 31 6

1. kl.s mejeriprodukter – Lækkert brød

og kager – Øl og vand

STENVAD kager

– det store navn i SMÅ kager

BAGSIDEN

Bladet med ret og vrang

Fra vort EDB datoanlæg – oktober

Ved O. Nassis bryllup sang man: Det er så syndigt at følges ad — for den som ikke er skilt — Leo har taget sig af sagen.

— — —
Det går småt med at finde et skatte-loft, der kan holde — nej, det bliver nok noget svævende noget.

— — —
Ved DSBs overtagelse af resterne af DBJ, gav gdr Skov morgenkaffe. — Det påstås at være første gang en privatbane har mærket statens skærmende vingehjul under så beskedne former.

— — —
Svendborg Avis skriver, at der til uheldet ved Sønderborg den 19. blev rekvireret hjælpevogn fra Padborg og en køreplan fra Århus. — Nå, ja, den kan da også bruges ved sådan en lejlighed.

— — —
Der er en der har fået løn som for-tjent. — Det var der mange, der skulle have, så blev banernes underskud ikke så store!

I anledning af 100 år

Det var i de dage, da det var 100 år siden de gode skanderborgensere gik i protestmarch mod det grufulde uhyre, der kaldes et tog — toget, der kom til Skanderborg for første gang den 4. oktober 1868.

Men det gode borgerskab har da heldigvis forlængst indset betydningen af uhyret, der faktisk slet ikke var så slemt endda, og erkendt, at det nu er uundværligt.

Alligevel var der kun meget få gratulanter på den kære, gamle banegård på dens 100 års fødselsdag.

Plcjer borgmesteren ikke at overrække blomster, når en borger fylder 100 år? Han gjorde det ikke her — for det var jo kun en banegård!

Der var heller ingen, der spildte chokolade på dugen, så viskelæderet kom slet ikke i brug. Der var heller intet lys at puste ud.

Moderne tider

Hun så på sin ven:

— Du ser eftertænsksom ud. Er der noget særligt på færde?

— Det kan man godt sige. Jeg har forelsket mig i en yndig ung pige. Hun forlangte, at jeg på gammeldags manér skulle anholde hendes far om hendes hånd, og det gjorde jeg så.

— Og han sagde nej?

— Nej — han spurgte mig ud om mine formueforhold, og jeg måtte så tilstå, at jeg kun havde 500 kr. i banken.

— Og så kom altså hans nej?

— Næ, så spurgte han mig, om jeg kunne låne ham 500 kr.

Natligt uvejr

En familie havde lejet et sommerhus, hvor deres mindreårige søn for første gang havde fået eget værelse. En nat blev det et frygteligt uvejr, så drengen ikke turde ligge der alene, men stod op og gik ind til far og mor og sagde:

— Jeg er så bange, jeg tør ikke ligge derinde alene.

— Jo, gå du bare ind i seng igen — englens holder dig med selskab.

Og det gjorde han, men lidt efter kom han tilbage, og far spurgte:

— Hvad er der nu?

— Må jeg ikke ligge hos mor, så kan far gå ind og ligge hos englens!

Generaldirektør Terkelsen

var kendt for, at han ved repræsentationsmiddage kun rørte meget lidt af det, der kom på tallerkenen og slet ikke ønskede noget i glassene. Kun det tomme glas giver den rette høje og klingre tone, der varslede, at nu ville generaldirektøren holde en af sine vidt berømte taler. Talen varede som oftest hele måltidet igennem, og Terkelsen kom således aldrig selv ud for at spise for meget. Han talte sig fra det, og forlod bordet let og spændstig, som da han satte sig.

I stormagasinet

En mand gik søgende rundt i et stormagasin, og en ekspedient henvendte sig derfor til ham.

— Søger De efter noget i herretøj?

— Nej, jeg kikker efter noget i dametøj — min kone er blevet væk for mig!

Jernbanepkater

En mand tændte sin pipe i ventesalen, hvor der lige over ham hængte et skilt »Tobaksrygning forbudt«. Lidt efter henvendte en jernbanefunktionær sig til ham og spurgte:

— Har De ikke set skiltet »Tobaksrygning forbudt«?

— Jo, det har jeg godt nok, men jeg kan da ikke rette mig efter alle jeres skilte, på det ved siden af står der: »Gå med Spirella-korset«!

En dårlig avis

En dreng på 8—9 år så i avisen et billede af fem bikiniklædte piger fra en eller anden strand. Under billedet stod: »Sex-piger nyder strandlivet«.

Drengen kaldte på sin mor og sagde indigneret:

— Ved du hvad, det er en rigtig dårlig avis. De kan hverken stave eller tælle.

Telefontorsk

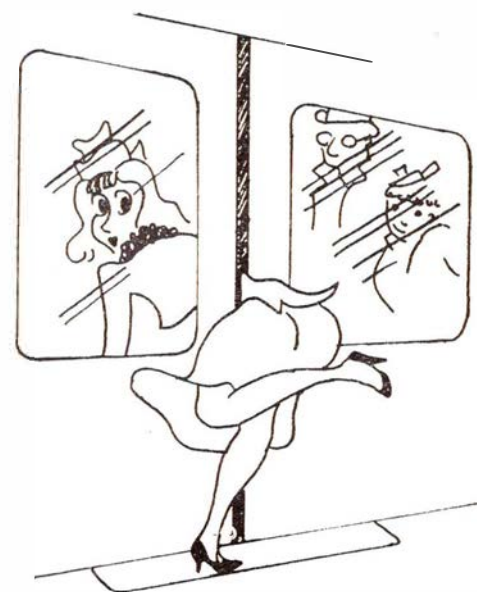
Tog 50 ønsker at standse på Hovedbanegården! — Efter dechifreringen fik han assistance.

Ikke et ondt ord

Kvinder vil have tre fødder — nemlig to, og helst meget små, til at trippe på og så en meget stor til at leve på.

Og så var der...

stenhuggeren, der ved et uheld mistede sin ene arm — så nu må han holde mejslens i munden og slå sig selv i nakken med hammeren!

TEKNISK UHELD

Vi beklager!